

Amb un sumriure

Qui és a ca seva no ha menester de parlar idiomes.

Siau correctes, parlau bé, parlau català.

Som a ca nostra, i cal que ensenyem a parlar als forasters la llengua de la terra. Per fer-los un bé.

Siau amables, parlau català.

DÉU SALVE
EL NOSTRE
POBLE ! ! ! !

L'ESTEL

LA NOSTRA WEB: <http://www.balearkom.es/usuarios/estel/>

A.P.P.E.C.
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

ANY XVII. NÚMERO 401

15 DE DESEMBRE DE 1998

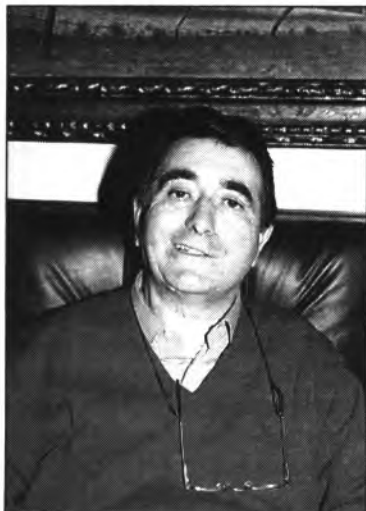
PREU: 200 PTS

A L A R Ó

FIRA DE LA TARDOR DE SA POBLA

C O N S E L L

Fa 20 anys que en Francesc Rosselló és el Batle de l'Ajuntament d'Alaró pel PSOE. Va governar quatre legislatures en majoria i aquesta cinquena governa en minoria. Enguany han inaugurat a la Plaça de La Vila, l'estàtua **Retorn al bon camí** de l'escultor alaroné Llorenç Rosselló. Aquest escultor, que morí l'any 1901, és fill il·lustre del poble i té un carrer a Alaró.

Fa 5 anys que na Joana Mª Grimalt pinta a l'oli. Aquest és el segon any que exposa a la Fira de la Tardor de sa Pobla.

Fa 15 anys que en Joan Bibiloni és el batle pel PP, de l'Ajuntament de Consell. Un ajuntament que té retolats tots els carrers en català i que ha foragitat del poble, tots els noms que recordaven la dictadura. Tenen la política d'un nin, un arbre i cada any sembren un carrer amb arbres fruiters: magraners, cirerers, moreres, tarongers, etc., un per cada nin nascut. Fa dos anys que agermanaren amb Sureda, un poble de 2.300 de la Catalunya Nord. En una paraula, en Joan Bibiloni és un batle que ben bé podria ser de qualsevol partit nacionalista de Mallorca. Diu que se sent a plaer dins el PP perquè des del partit el deixen fer.

SUMARI

- 2 Foc i Fum
L'Institut d'Estudis Balearics enregistra la Veu dels Poetes de les Illes
- 3 Inutilitat del Pacte de Progrés
Medicina.
- 4 Es Dijous Bou
- 5 Les mans al foc (38)
Història d'una fotografia
- 6 Tràfic de drogues
- 7 La Gran Bretanya, Pinochet i la civilització
En Pinochet i en Castro
¡El més gran homenatge a les víctimes de Pinochet!
- 8 Sa Capoladora
Proposta de Reducció de places d'aparcament reservades a vehicles oficials davant l'edifici de la Conselleria d'Educació
- 9 L'Andalusia que se'ns amaga
- 10 L'antifranquisme a Mallorca. V Llibre
- 11 El capitalisme "neoliberal" suposa la malaltia i la misèria per a milenars de milions, mentre que uns centenars viuen en el malgastament
- 12 Petits anuncis
- 14 L'esperit republicà
L'abstenció significativa
- 16 Supersticions
- 17 Aspectes didàctics de l'exposició, "Egipte mil·lenari, vida quotidiana a l'època dels faraons"
- 18 Cronologia de la Història de Catalunya (XXVIII)
- 19 IX Festa de les Lletres Catalanes
Lluna
- 20 La construcció com a destrucció
El poder de l'amor
- 21 Llibres de cal llegir
Miquel Ferrà i Martorell: un reconeixement merescut
- 22 Receptes de cuina
Desembre 1998.
Refranyer
- 23 Als alumnats dels sofisme ateu (i II)
Passatemps
L'any mil noucents trenta sis (II)
- 24 I d'ací, ja fa cent anys
Glosa a Miquel Segura Aguiló

Cupermania...!!! I el Mallorca altre volta lider

PER RONNIE WOISKI BONET

RCD MALLORCA	1
FC BARCELONA	0

ALINEACIONS

MALLORCA VILA-REAL

Roa	Hesp
Olaizola	Celades
Marcelino	Pellegrino
Siviero	Okunowo
M. Soler	Sergi
Lauren	Xavi
Engonga	Cocu
Ibagaza	Rivaldo
Stankovic	Figo
Sani	Kluviert
Biagini	Zenden

INCIDÈNCIES

Arbrite: Prados Garcia
Targetes grogues: Marcelino, Sergi, Rivaldo.
Espectadors: 17.800
Terreny de joc: perfectes condicions.
Gol: min, 19 Sergi per a tret de Lauren.

Ja són tres jornades que duu el Real Mallorca al cap davant de la classificació de la lliga de les estrelles. Aquesta vegada ha estat el Barcelona la nova víctima de l'equip revelació d'aquest campionat. Els blau-

grana exerciren el domini del partit, però sense cap eficàcia, estellant-se una i altre vegada contra la organitzada defensa vermella.

Tot estava perfectament sincronitzat pel tècnic argentí, acursant espais i sortint contínuament al contraatac a cura d'un rapidíssim Biagini que posava el Lluís Sitjar dret cada vegada que encarava la porteria de Hesp.

I arribà la sort que normalment tenen els campions. La carambola balear fou immillorable: fallada de Celades, centrada d'Stankovic, centrada

de Lauren, desviament de cap de Sergi, i la pilota entra a la porteria pel fons nord.

Tots nosaltres, els mallorquins i els mallorquinistes estam surant en un somni paradisiac amb l'actual trajectòria d'aquest equip que amb molt de caràcter ens està brindant l'oportunitat de sentir una sensació ja mai viscuda a la Illa.

Ja són onze les jornades disputades, es a dir, un quart del campionat i la nostra situació segueix essent digna dels elogis i de la admiració de tot Europa, i també de les regions llatinoamericanes, on els nostres emigrants mallorquins, ens segueixen a través de la web de l'ESTEL. Ω

La Penya Mallorquinista dels Argentins és la més entusiasta de les penyes que animen al Mallorca.

Especial dedicat
a la
**FIRA DEL
DIJOUS BO
D'INCA i,
A LA FIRA DE
LA TARDOR DE
SA POBLA,
i ala pobles del
RAIGER DE
MALLORCA**
Si vos ha agradat,
telefonau al
971 26 50 05
i el vos enviarem
cada quinze dies.

L L O S E T A

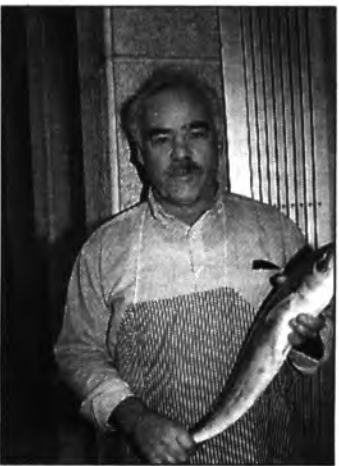
Fa dos anys que na Carme Moreno de Còrdova regenta la botiga **Festa i Carnaval** a Lloseta. També ven figures de guix, pinzells i complements.

Antònia Rubí acaba d'obrir la **Botiga Detalls i Cosetes** a Lloseta.

Fa 20 anys que na Caterina Crespí és la madona de la Fàbrica **Artesania Tèxtil** a Lloseta. Fa roba de llengües, tovalloles, cobertors, estores etc. És una família de teixidors des de fa més de dos cents anys.

Fa 8 anys que en Joan Cabot des Pla de na Tesa regenta amb na Maria Antònia Martínez la **Peixateria de Lloseta**.

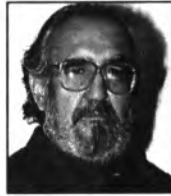
Fa 5 anys que n'Aina Maria Pou regenta el **Forni de Baix** a Lloseta. El seu repadrí, Gabriel Pou va obrir aquesta forn fa 150 anys. A la foto amb el seu fill Toni.

Fa 17 anys que en Pere Vilallonga regenta la **Fusteria Vila Lloseta**, a Lloseta. Son pare Tomeu Vilallonga va obrir aquesta fusteria fa 64 anys. A la foto amb el seu fill i hereu.

Fa 12 anys que en Llorenç Ramis regenta el **Taller Motos Llorenç** a Lloseta. El seu padrí Tomeu Ramon va obrir aquest taller com a ferreria fa 68 anys. A la foto amb el seu fill que no volia de cap manera que el retratessin.

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

L'Estret de Gibraltar s'ha convertit en el fossar més gran d'Europa. Allà hi han mort i hi moren contínuament, un gran nombre d'immigrants il·legals africans. D'acord amb el Defensor del Poble d'Andalusia, hom calcula que en els últims cinc anys hi han mort més de tres mil persones, en el viatge per aconseguir una vida millor en l'Europa que estimen tan pròspera. Aquest intent de travessar l'Estret de Gibraltar s'ha convertit en un modern tràfic d'esclaus, que no acabarà amb mesures coercitives. Europa, aquests països nostres de prosperitat, que es volen dir cristians, encara que en tenen ben poca cosa, s'haurien de plantejar seriosament la manera de donar sortida a un problema que afecta tot el Mediterrani i que no se solucionarà amb l'actual desplaçament de les fronteres.

L'esperança de vida a les barraques de Madrid no supera els 50 anys. El 44 dels seus habitants són analfabets. De poc els serveix espoliarnos a aquesta gent de Madrid. El cas és que els nostres doblers se queden en mans dels cacics madrilenys de sempre.

Un de cada cinc ancians madrilenys viu tot sol. I, 13.000 d'ells tenen més de 85 anys. Ferien bé aquests ancians i ancianes de cercar-se companyia i deixar-li l'herència enlloc de deixar-la als fills o nebots

La majoria dels reis espanyols morien joves i a conseqüència de la gota, com l'emperador Carles V que morí gotós al Monestir de Yuste, segons conta la història. Menjaven carn com a voltors i no arribaven a vells.

Passam per davant les escoles públiques -abans se deien nacionals- de Binissalem. Hi entram i ens trobam al secretari qui ens presenta al cap d'estudis i al director. -Que vos podem fer una fotografia per

aquest diari?, els exitbam. -Bé, diuen ells, en podem parlar. -I que vos podem enviar aquests diari cada quinze dies?, el demanam. Ah! Això si que no! diu el director. Idò, giram l'esquena i ens anam més que de pressa sense despedir-mos. No valen ni la despedida aquests mestres d'escola que són poc més o manco com els d'un temps de qui el gloriador en deia:

*Mestres d'escola hi havia,
Però de quina calanya,
Afectats de beure canya,
Flastomar i moure trui.*

I ens anam a veure els ferrers i els botiguers del poble que aquests si que tenen ànsies de cultura i ganes de llegir en la nostra benvolguda llengua catalana.

A correus de s'Arenal -que és el lloc des d'on comença el repartiment d'aquest periòdic-, s'ha canviat quasi tot el funcionari, i ha canviat per a millorar: per començar, la majoria són dones joves, són mallorquines i són molt atentes amb el públic. Així dona gust anar a Correus i no amb aquells forasters rabiosos que hi havia fa deu o quinze anys!

Per tercer any consecutiu dia 26 de desembre, hi haurà un **Concert de Nadales** a l'Església del Convent dels Mínims a **Santa Maria del Camí**. Un dels atractius serà la participació del nin santamarier **Miquelet Sastre i Sans**, blavet solista destacat de l'escolania de Lluc. Un altre atractiu de l'acte serà l'estrena per la Coral de Sta. Maria de diverses peces amb les quals han augmentat el seu repertori. Ja ho sabeu, dia 26 de desembre a les 19'30 hores.

Les Joventuts d'ERC (JERC Illes) faran el seu Tercer Congrés dia 19 de desembre a partir de els 16,00 a la seu de CCOO de Ciutat de Mallorca. Ω

Institut d'Estudis
Balearics

**L'Institut
d'Estudis
Balearics
enregistra la
Veu dels Poetes
de les Illes**

L'Institut d'Estudis Balearics ha enregistrat en cassettes diversos poetes de les Balears recitant els seus poemes. Les cintes, d'una hora de duració, seran distribuïdes en els centres escolars. Aquesta iniciativa (segons explicava recentment Bartomeu Picornell en **Diari de Balears**) va sorgir d'una conversa entre el desaparegut **Josep Maria Llompart de la Peña** i **Lluís Aspiroz**, que dirigeix el projecte. Llompart va suggerir una llista d'uns trenta poetes insulars per al projecte i va ser el primer en enregistrar la seva veu. Dissortadament Josep Maria Llompart moria poques setmanes després i no podia veure editada la seva cassetta. Després el projecte es va veure paralytitzat fins que l'Institut d'Estudis Balearics va assumir les propostes de Lluís Aspiroz. Les primeres entregues de **Temps de poesia. Els poetes insulars en la seva veu**, que és el títol de la col·lecció inclourà les aportacions de poetes com **Antoni Vidal Ferrando**, **Bartomeu Fiol** (la cassetta del qual ja és al carrer), **Blai Bonet**, **Jaume Santandreu**, **Àngel Terrón**, **Miquel López Crespi**, **Damià Huguet** (ja editada) i **Miquel Bezares**, entre d'altres. Com es pot veure serà una mostra molt completa del que ha estat la poesia durant els darrers anys. Ω

FUNDADOR
MIGUEL CANYELLES
1853

PUSTERIA CANYELLES SA

GASPAR C.
MIGUEL C.
TOMEU C.

MIQUEL I MATIAS CANYELLES PIZA

C/ Costa y Llobera n°2 - 07320 Sta. Maria del Camí - Tel. 971 02 00 00 - Fax: 971 14 00 08

De tal Pau, tal Estel·la

SEGUROS

ASSEGURANCES GENERALS

TOMEU ALORDA PASCUAL

C./ CONCEPCIÓN -11

BINISSALEM

07350

TEL. 971 511332

AURORA

Inutilitat del Pacte de Progrés

PERE FELIP I BUADES

Això és el que ens qüestionam, els qui tenint un fort sentiment de nacionalisme/mallorquinisme, frustrat ja, a aquestes altures, per l'escassa aportació que està donant a la nostra causa, un pacte a quatre bandes de les quals dues són completament espanyolistes i les altres dues nacionalistes descafeïnades. I si les "obres són amors i no bones raons", ens trobam amb que poc, molt poc amor als mallorquins estan demostrant els dos partits nacionalistes del pacte, en els seu necessari treball en pro d'una cultura i una llengua (la catalana) que hauria de ser el seu sant i senya i l'exponent més clar de la seva vocació nacionalista (si és que la tenen), i a la que quasi cada dia traïcionen.

La traïcionen els seus líders i futurs candidats, quan son preguntats per periodistes i locutors de radio i televisió, contesten de manera vergonyosa en castellà i no en mallorquí. O quan en les tertúlies radiofòniques o televisives locals, renuncien a l'idioma propi, o quan a les mateixes tertúlies surten comentaris injuriosos o vexatòris sobre la nostra cultura i llengua, per part d'algun dels contertulians sense que per part de significades figures del nacionalisme, surti cap reacció o comentari en contra, sinó al revés, quan no és l'atorgament que significa el callar.

Fins i tot, a voltes, cauen en l'oprobri de recolzar a contertulians que, per la seva ideologia colonitzadora estan fent un despreci ostensible de la nostra cultura i la nostra llengua que, evidentment no és la seva. La traïcionen, també, per omissió. Omissió en la seva obligatorietat de treballar, des dels seus llocs de responsabilitat en el Consell Insular de Mallorca, en pro i a fi d'aconseguir la supervivència de la nostra llengua i cultura.

Frustració és el que sentim quan a l'hora d'enumerar les obres culturals i d'ajuda a la normalització lingüística del Pacte de Progrés, ens ado-

nam que son molt escasses. I això al llarg de més de tres anys de vigència del pacte, és poc, molt poc. Això és desalentador per a qualsevol persona que tengui consciència de mallorquinitat. Ho és fins i tot per a la pròpia militància dels partits anomenats nacionalistes del Pacte de Progrés.

I de l'altre part del Pacte, que en direm? Al llarg d'aquests anys ha quedat clar que el PSOE, és això darrer: **espanyol**, a més de ser **socialista**. O sia, que allò que menys li va, és ser autonomista. Pel que toca a *Izquierda Unida*, doncs al seu líder estatal espanyol em remet; al senyor Anguita, que és un dels més recalcitrants enemics del nacionalisme català, cultural i lingüístic. És difícil d'imaginar coherència en la voluntat autonomista d'un partit radicat aquí, és cert, però que depèn d'allà, del de n'Anguita.

Posades així les coses, és qüestionable la utilitat que, pel sentiment mallorquinista, ha significat un pacte que, més que reforçar, dona la impressió que ha debilitat les expectatives que havia aixecat entre els col·lectius i persones que participam d'un vertader sentiment nacionalista i que, segons sembla, no és el mateix que senten els partits del Consell Insular i Pacte de Progrés, anomenats **nacionalistes** (PSM i UM).

A n'aquesta idea la reforça el fet que, de manera periòdica neixen col·lectius, (plataformes, associacions, alternatives, etc.) desitjosos de que qualche cosa i qualcú els ajudi a aconseguir els seus objectius polítics, econòmics, culturals, lingüístics que són vertaderament nacionalistes. I ara parl de nacionalistes mallorquins totalment decepcionats d'uns partits polítics que l'únic que han aconseguit, és haver fet un **pacte**. Un **pacte**, que segons sembla, només és útil per a ells, pels polítics i les seves polítiques. Però no per els mallorquins. Al manco, per aquells que ho seguim sent, cultural, lingüística, social i política-ment. Ω

M E D I C I N A

No et rovellis. Mou-te

MOURE EL COS I DISFRUTAR SÍ QUE ÈS VIDA

Una màquina que s'utilitza poc es **rovella**, s'espatlla. El cos humà està preparat per moure's i cal que ho faci. Si no, a l'efecte del pas dels anys s'hi afegeix el de la inactivitat.

La qualitat de vida que ens espera en el futur depèn en bona part dels nostres hàbits actuals. Una activitat física adequada pot tenir un impacte molt important en el nostre benestar i en el dels que ens envolten.

CUIDA EL TEU FÍSIC. T'HO DIEM DE TOT COR

La pràctica **moderada i regular** d'activitat física suposa la disminució del risc de patir **malalties del cor** com l'infart o l'angina de pit, i la prevenció i el tractament d'altres processos com l'**osteoporosi**, els **mals d'esquena**, la **hipertensió arterial**, la **diabetis** o el **restrenyiment**.

A més, s'hi afegeixen efectes gairebé immediats com l'alleugeriment de l'**estrès**, la millora de l'**estat d'ànim** i la sensació de benestar, el manteniment del **pes ideal** i, fins i tot, l'endarreriment de l'envelliment i la millora del rendiment intel·lectual.

ÉS EL MOMENT D'ENTAR EN ACCIÓ!

Mouveu el cos per millorar la forma física i passavos-ho bé. Aproveiteu les ocasions de la vida quotidiana i pugeu escales, camineu, i, si podeu, balleu, nedeu, jugueu, feu excursions, esquieu.

Totes aquestes formes de moure el físic i les que vosaltres hi afegiu, fetes convenientment, amb **regularitat i moderació**, beneficiaran la vostra salut.

QUINA ÉS L'ACTIVITAT QUE ET VA MILLOR?

No tothom pot fer el mateix tipus d'exercici. L'edat, el sexe, l'entrenament anterior i les obligacions de cada persona determinen quina és l'activitat adequada per a cadascú.

VÉS AMB COMPTE, SI ET PASSES, JA NO ÉS BO.

Aquells que vulguin fer exercicis vigorosos, tant si és per divertir-se com perquè els agrada la competició, cal que tinguin en compte que fer activitat física vigorosa, si no s'està prou preparat, **no és bo per a la salut**.

Heu de fer exercicis de manteniment almenys 3 dies a la setmana, encara que només sigui una mica. No oblideu que cal un **escalfament** progressiu previ i finalitzar amb un període de recuperació o **refredament** que s'acompanyi d'una **rehidratació** adient. Ω

Et recordes del tètanus?

QUÈ ÉS EL TÈTANUS

El tètanus és una malaltia infecciosa produïda per un bacteri (*Clostridium tetani*).

Malgrat que tothom sap que aquest bacteri es troba fonamentalment en el terra, els fems, les escombraries i en el tracte digestiu de les persones sanes, també cal saber que pot trobar-se a tot arreu en ser transportat per l'acció del vent.

Per tant, no s'ha de caure en l'error de pensar que només quan manipulem fems, ens punxem amb un ferro rovellat o ens fem ferides brutes, podem contraure la malaltia.

COM ES POT CONTAGIAR?

La forma més freqüent de contagiar-se és mitjançant lesions a la pell (ferides, mossegades, etc.) a través de les quals el bacil tetànic penetra a l'organisme. No cal que les lesions siguin profundes o brutes; qualsevol lesió és potencialment perillosa si entra en contacte amb el bacil tetànic.

COM ES POT PREVENIR EL TÈTANUS?

El tètanus tan sols es pot prevenir mitjançant la vacunació, ja que el fet d'haver patit la malaltia no ens en protegeix.

LA VACUNA

La vacuna antitetànica és una vacuna molt eficaç, fàcil d'administrar i completament inofensiva

En vacunar per primera vegada de tètanus s'administren tres dosis, la primera dosi en iniciar la vacunació; la segona al cap de 2 mesos, i la tercera transcorreguts entre 6 i 12 mesos de la primera.

CAL NO CONFONDRE la gammaglobulina antitetànica amb la vacuna antitetànica, ja que la gammaglobulina antitetànica s'utilitza només per a immunitzacions urgents i té un efecte protector molt curt (aproximadament 20 dies).

L'EFECTE PROTECTOR DE L'ANTITETÀNICA

L'efecte protector de la vacuna antitetànica, un cop administrades les tres primeres dosis, dura 10 anys.

DOSI DE RECORD

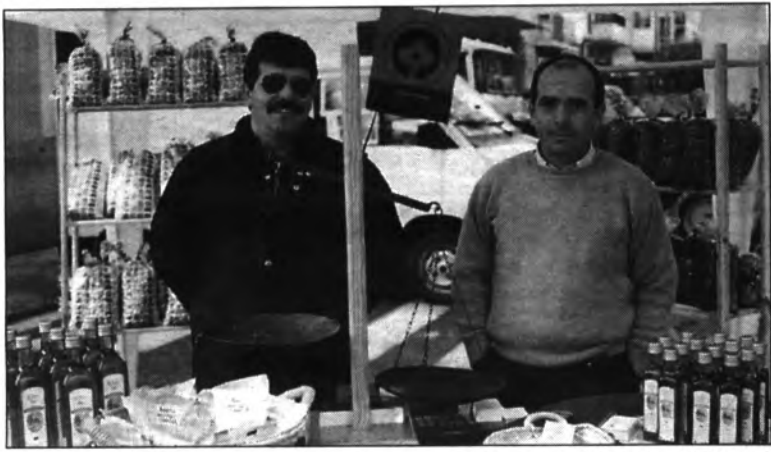
Passat aquest temps s'ha d'administrar una dosi de record, i així cada 10 anys al llarg de tota la vida.

FES SERVIR EL CARNET DE VACUNACIONS

Per què coneguis el teu estat de vacunació actual i recordis les properes vacunes que t'has d'administrar fes servir el carnet de vacunacions.

Si tens algun dubte o vols més informació, dirigeix-te al teu metge de capçalera T'informarà. Campanya de vacunació infantil sistemàtica Campanya de vacunació d'adults Ω

E S D I J O U S B O

N'Alexandre Vera i en Joan Magro són administratius de la **Cooperativa Camp Mallorquí de Consell**. Tenien una paredeta al Dijous Bo.

Fa 5 anys que la Família de Cal Rei de Pollença va obrir l'empresa **Promocions Industrials Martí Cifre** al seu poble. Ara acaben d'obrir una nau al Polígon Industrial d'Inca amb el nom del **Rebost Ecològic**. Comercialitzen productes del camp mallorquí. Els seu telèfon 971505435

En Francesc Amengual és l'amo de Son Sion, una finca de son Ferriol on comercialitza **oliveres grosses** de les quaranta mil pessetes fins al mig milió. Si n'heu de menester telefonau al 971429371.

Fa 4 mesos que en Tomeu i en Pau del **Taller Liabrés**, són distribuïdors de Microcars, aquests cotxets petits que no han menester carnet de conduir. Els trobareu al carrer del Doctor Fleming d'Inca.

Fa dos mesos que en Jesús Ruiz, ha obert el **Consultori Mèdic SOS 2000** a Inca. Atén particulars i a la majoria d'assegurats d'assegurances privades concertades.

Fa 3 anys que n'Antoni Sociés de Sóller és el director de **Gesti Motor** (maquinària per a obres públiques), estan al Polígon de Marratxí.

En Tomeu Just i el seu fill són els amos de la **Serradora de can Just** d'Inca. També eren al Dijous Bo.

Fa 10 anys que n'Andreu Ferrer va obrir la Botiga **Sonovision** a Inca. Comercialitza autorràdios i altres aparells de música.

N'Antoni Bisquera acaba d'obrir la botiga de venda de cotxes de la marca **Toyota, Mediauto**, al carrer dels Reis Catòlics d'Inca.

En Pep Lluís Costa és el director d'**Ori-flama**, una fàbrica de cosmètics suecs que fa 3 anys s'ha instal·lat a Mallorca. El seu telèfon: 971457315

La Família Cladera d'Artà, regenta la **Comercial Cladera** al Polígon de Manacor. Són concessionaris a Mallorca dels tractors marca Massey Ferguson. Eren al Dijous bo.

Fa 20 anys que en Sebastià Batle i n'Antònia Mª Sastre obren la **Botiga Llanyflex** a Inca. Cortinatges i canastretes per a nins de ué.

N'Ignasi Ramos de Castella i n'Elisabet Reines d'Inca són els presidents del **Club Colombòfil** d'Inca. Són 22 colomers associats, 12 dels quals fan viatges per amollar coloms missatgers. Els amol·len des de Calp, Alacant, Oriola, Puertollano, Cabeza de Buey i fins i tot des de Badajoz.

Fa 12 anys que en Miquel Coll regenta la **Comercial Coll Real** a Inca. Distribueix medicines, menjar i tot allò necessari pels animals de companyia. A la foto, amb el seu cap de vendes, Miquel Pomar.

Fa 38 anys que en Joan Rosselló exposa aquarel·les i olis al Dijous Bo d'Inca. La seva filla Maria Francina, també pinta. En Joan segueix la saga de son pare en Joan Rosselló qui fou fotògraf tota la vida i del seu padri Joan que fou cap de l'estació d'Inca que en aquell temps pintava retrats perquè encara no hi havia gaire màquines de retratar. El seu re padri fou cap de l'Estació de l'Empalme els darrers anys del segle passat. Mirant els retrats antics de la família Rosselló se veu que en aquell temps ja eren de casa bona.

**RISTALERIA
UBINES s.l.**

Ferreria i Aluminis

Francesc de Borja Moll, s/n
Tel. 51 10 76 - Fax 87 02 06

Tel. Mòvil 908-53 28 72
07350 BINISSALEM (Mallorca)

971 - 62 01 33

CRA PALMA-INCA, 61 A
07320 SANTA MARIA DEL CAMÍ

**Bell
Art**

LES MANS AL FOC (38)

Tragèdia

PERE GRI

En la *Poètica* d'Aristòtil hi ha tres passatges importants relatius a la noció de tragèdia. En un d'ells s'indica que "la tragèdia és una imitació, no de persones, sinó d'acció, de vida i de felicitat i misèria". Per això la tragèdia és possible sense personatges, però no sense acció. En un altre passatge es diu que en la tragèdia s'han d'imitat accions "que suscitin la pietat i el temor". En un altre passatge, finalment, es precisa que l'excitació de la pietat i el temor és la purga d'aquestes emocions, una purga que l'Estagirita havia descobert ja en la música. Tots aquests passatges -analitzats i, en darrer terme, acceptats per centenars de comentaristes- poden interpretar-se o com una reflexió sobre la forma literària **tragèdia** o com una anàlisi de la tragèdia i del sentiment del tràgic. És aquesta darrera anàlisi la que m'interessa.

Segons Nietzsche, Aristòtil compregué malament la tragèdia. Pensa que les emocions tràgiques eren emocions depriments. Si fos aquest el cas, la tragèdia seria efectivament estranya a la vida i es necessitaria, com Aristòtil proposava, exaltar les emocions tràgiques "per alliberar-se" d'elles. La resignació enlloc de l'acceptació valerosa del destí, l'**amor fati**, orgullós del seu propi coratge, serien conseqüència d'això. Però la tragèdia no és per a Nietzsche una purga: és un tònic, que beuen i estimen totes les èpoques fortes i tots els caràcters forts. Doncs només així, proclama el filòsof, seran capaços de sentir el dolor com un plaer. **Una de les proves de la consciència de poder en l'home -escriu Nietzsche- és el fet de que pot reconèixer el caràcter horrible de les coses sense una fe final.**"

Ara bé, seria un error -que han comès varis interpretes de Nietzsche- suposar que el filòsof es contenta amb oposar la guerra a la pau, la crueltat a la bondat, el sofriment a l'alegria. De fet, Nietzsche no predica a Dionís, sinó a Àpol·lo: **A un Àpol·lo que ha**

estat capaç de dominar a Dionís". És característic de Nietzsche que no vulgui extirpar les passions (com segons ell, ho fa el cristianisme), sinó domar-les.

A Porreres encara vivíem petites tragèdies quotidianes, ja molt a prop de la finalització de la Guerra Civil, encara que a l'Ajuntament, i ho dic amb modèstia, miràvem de posar remei a tot allò que queia en les nostres mans. No obstant això, a l'hora de destacar alguns acords presos durant el temps en que vaig formar part del consistori, m'he estimat més que fossin de sessions en les quals jo no hi era present, un fet que es donava sovint, però no creieu que vulgui amagar coses. Vegem que diu una part de l'acte de la sessió ordinària del dia 14 de març de 1939: "Llavors, per unanimitat s'acordà un suplement de crèdit per reforçar la consignació del capítol 11è, article 2on. De vint-i-un mil trenta i una pessetes amb cinquanta cèntims amb càrrec a l'excés d'ingressos sobre el pagament de l'obligació contreta en l'adquisició del Pati d'en Marimon per destinar-lo a mercat de bestiar i poder dur a efecte les obres de reforma i nova alineació del carrer de Ciutat en la part dreta, entrant, de conformitat amb allò disposat a l'article 11è. del vigent Reglament d'Hisenda Municipal, l'informe d'aquesta Intervenció i dictamen de la Comissió d'Hisenda."

Però el que més exaltava aleshores el sentiment tràgic de la gent del poble, i el meu en particular, era la llista del Caiguts, els morts en la guerra de la localitat de Porreres del bàndol nacional. Aquests són els noms, per ordre alfabètic: Antoni Adrover, Gabriel Barceló, Rafel Barceló, Esteve Bassa, Andreu Bonnin, Miquel Bover, Antoni Bover, Antoni Jaume, Gabriel Lliteres, Nadal Lliteres, Bartomeu Mates, Jaume Melià, Gabriel Mesquida, Joan Miró, Llorenç Moll, Antoni Mora, Jaume Mora, Joan Nadal, Sebastià Nicolau, Jordi Nicolau, Joan Roig, Francesc Rosselló, Mateu Vaquer i Miquel Veny. Ω

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

El moviment sindical en els anys setanta: L'OEC entra dins CC.OO

En la fotografia podem veure Francesc Delgado i Aina Gomila Barber. El dia 24-11-77 Francesc Delgado, Antonio Muñoz, destacats militants de l'OEC, comunicaven a la premsa l'entrada d'aquesta organització dins el sindicat carrillista (CC.OO).

L'estiu de 1977, al cap d'anys i més anys de lluita en favor de la coordinació dels consells de fàbrica i veïnals (organismes assemblearis del tipus de les lluites de Vitòria) que en els darrers anys del franquisme s'havien anat estenent per tot l'Estat; després d'impulsar quasi en exclusiva la lluita per la unitat de classe obrera enfront la patronal (el combat per la Central Unitària de Treballadors); una part majoritària de l'OEC decideix entrar dins CC.OO. per a provar de reforçar-ne el caràcter assembleari i de moviment socio-polític que comença a perdre's sota la influència del carrillisme al si del moviment obrer. Alhora es vol ajudar els sectors d'esquerra que feia temps lluitaven dintre de CC.OO.

En aquelles alçades de la transició era evident la intenció de d'alguns polítics pseudoesquerrans d'utilitzar els seus militants dins CC.OO i UGT per a consolidar la divisió dels treballadors. Era un dels punts del pacte amb els franquistes reciclats en temps de la **transició**: debilitar les experiències més avançades del poble, crear simples sindicats reivindicatius (i a voltes ni això!) allunyats de qualsevol intenció unitària i anticapitalista; destruir les experiències consellistes, marginar i expulsar els diferents col·lectius que des de dintre de CC.OO. i d'UGT no acceptaven segons quines limitacions democràtiques i volien anar més enllà: uns, fins a la República

Federal, com el PTE, el MCI, el PCE(ML) i el FRAP; altres, fins al socialisme i la instauració del poder dels treballadors, com l'OEC, la LCR, etc.

Amb l'entrada dels nostres militants obrers dins CC.OO., el que volíem precisament era frenar el procés de divisió permanent que rebia la benedicció de tots els sectors de la burgesia espanyola. Hem de tenir en compte que en aquells moments decisius de la reforma -si exceptuam les experiències unitàries de les coordinadores de fàbrica o barri que es donaven arreu de l'Estat-, el cert és que cada partit, creient que feia el millor, anava treballant el seu propi espai sindical, fent proselitisme per a les seves sigles, sense oferir mai una proposta d'autèntica unitat sindical tipus CUT (Central Única de Treballadors) -que era la proposta dels comunistes (POUM, OEC, etc).

Cap a l'any 1976, quan la burgesia encara romania atemorida per la impressionant demostració d'unitat obrera i popular demostrada a Vitòria, el moviment obrer començava a estar dividit entre un nombre bastant elevat d'organismes d'acció obrera. Si deixam a part l'eixam infinit de coordinadores de fàbrica que hi havia en aquell moment, hem de recordar que hi actuaven: les CC.OO. (Comissions Obreres), dins de les quals els carrillistes formaven la columna vertebral; la CNT de

tendència llibertària; els grups que encara romanien actius de les HOAC (Hermandad Obrera de Acción Católica); la JOC (Juventut Obrera Católica); el Moviment Obrer Autogestionari (MOA); l'Oposició Sindical Obrera (OSO), que era el front sindical del FRAP; les COA (Comissions Obreres Anticapitalistes), juntament amb les Plataformes Anticapitalistes de Barris i de Centres d'Ensenyament que impulsàvem els comunistes de l'OEC; la Unió General de Treballadors (UGT); i la Unió Sindical Obrera (USO). No hem d'oblidar tampoc els sindicats pagesos i l'especial rellevància que tengué a Mallorca el naixement de la Unió de Pagesos, fundació en la qual participaren els militants de pobles de l'OEC. Anivell de les diferents nacionalitats de l'Estat hi havia també altres organitzacions que no tenien obediència estatal, com, per exemple, al País Basc ELA-STV (Solidaritat de Treballadors Bascos) i més endavant el famós SOC a Andalusia (el Sindicat d'Obrers del Camp). Ω

(Fons de Documentació Antifeixista-FDA).

CONSELL

En Miquel Morro forma part de la tercera generació de carnisers a Consell. Va obrir la seva carnisseria el seu padri l'any 1908. A la fotografia amb la seva dona, na Caterina Reinès.

Fa mig any que na Joana Mª Cascales ha obert la **Immobilària Grup ses Cases** a Consell.

Fa 3 anys que en Julià Ferragut regenta la **Ferreria Can Julià Pínero** a Consell. Són pare Julià Ferragut la va obrir fa 38 anys.

En Martí Saldarini, nascut a Bons Aires, d'ascendència genovesa, acaba d'obrir com a encarregat el **Cafè American Country** davant el Rififi a Portopi. És una franquícia mallorquina, propietat de Jaume Munar, que pretén obrir locals per tot l'Estat espanyol. Un altre d'aquests cafès està davant el Museu Guggenheim a Bilbao.

Tràfic de drogues

La dura postguerra a Biafra, productora de carn de canó (correus) del narcotràfic internacional

"Ma família cercà refugi a Nkunda-ezunaka, una ciutat de Biafra, durant el genocidi Haussa contra la meva pàtria. Els Hausses musulmans capturaren Abagana (Estat d'Ananbra), la meva ciutat, i l'arrasaren totalment, també la meva llar. Jo sols era un nin i no sé donar gaires detalls. Mon pare em contà que la principal causa de perdre la guerra és que quedarem en minoria a Nigèria. Les altres dues ètnies majors (els Hausses musulmans i els Jorubes cristians s'oposaren a la nostra independència, car Biafra tenia els majors jaciments petrolers i ells se'n quedaven sense. No teníem tampoc cap suport ferm d'Europa. Gran Bretanya recolzà els Hausses els quals llogaven soldats britànics. I no teníem a penes armament. Franca fou l'única a recolzar-nos, però feu poca cosa. Les altres ètnies de Nigèria (mancades de poder polític ben estructurat) seguien les directius dels amos Hausses. L'únic estat que ens donà suport fou Gabó, des d'on ens arribava Càritas constantment. També una mica Costa d'Ivori.

Mon pare i ma mare són grangers, però sols per a pròpia subsistència. Després de la guerra totes les nostres propietats havien quedat fetes malbé. Érem 6 germans i una germana. Jo vaig tenir un treball normal, però tenia pocs diners i problemes a la feina. Conté els meus problemes a un amic de la capital i em demanà quina mena d'ajuda necessitava. M'oferí de guanyar unes 560.000 ptes. (ara en farien sols, al canvi, unes 64.000 ptes., a causa de la brutal inflació d'ençà 1992) Jo n'havia menester per a equipar el meu negoci. Aquest conegut m'explicà que ell coneixia una manera de guanyar diners fàcilment: enviar-me a Tailàndia a portar-hi droga. Ho vaig fer i, en tornar-ne, em pagà unes 320.000 ptes. Planejava d'anar algun dia a Europa a cercar feina. Més tard m'adonaria que les drogues és un negoci brut. La majoria dels presoners a Tailàndia som "correus", petits camells del narcotràfic internacional. Patim condemnes de 20 a 30 anys i la majoria som joves, a muntó d'Igbo com jo (de Biafra). No vull parlar gaire de la nostra situació dins la presó perquè els censors llegeixen les nostres cartes (sols podem escriure en francès, anglès o castellà), però sols diré que açò és zona morta, si podeu veure el film *Bankok Hilton* us en podeu fer una petita idea.

Aclariment: Les presons a Tailàndia (una dictadura monàrquica, centre mundial del narcotràfic i prostitució infantil) es troben atapeïdes. Normalment, els presoners no tenen ni llit, pateixen maltractaments, són encadenats i el règim alimentari és molt deficitari, abunden les malalties de la pell i fins i tot hi ha brots de malària. L'Estat espanyol és un dels grans proveïdors d'armament d'aquesta corrupta dictadura, per a major glòria de la Constitució borbònica i els seus cacics del PP-PSOE.

Clans italians del narcotràfic a Mallorca

La Udyco de Ciutat de Mallorca ha aconseguit aquests estiu passats detectar tres grans operacions en el tràfic il·legal de drogues. S'ha sabut que el Club Nàutic de Ciutat i el Club de Mar han estat escenari de contractació de velers i iots pels narcos, com és el cas del Sunka, el Pura Sangre o el Tramuntana III: vaixells utilitzats per a tragar drogues. En la primera operació detectada, el Sunka, un veler comprat en el Club de Mar pel narco gallec **Manuel Farinhas** a un matrimoni suís, que llavors fou canviat de nom i s'anomenà Lion, fou utilitzat per adherir al seu casc, tapat per una capa de ciment, 500 quilos bruts de cocaïna procedent de Colòmbia. Els

narcos gallecs "llogaren" un capità de la marina mercant de Ciutat de Mallorca sense antecedents penals, **Joan Colomar Torres**, per a totes les labors d'infraestructura. A més, intentaren camuflar el negoci com si es tractes d'un creuer pel Carib i per això contractaren dues hostesses, mitjançant un anunci al periòdic *Trueque*. Les al·lotes, que no sabien res del tràfic de drogues, foren sotmeses per la organització gallega i hores d'ara la policia encara descobreix el parador d'una d'elles.

En una altra operació, el iot *Tramuntana III*, adquirit en el Club Nàutic de Ciutat, serví per a tragar 500 quilos d'haixix, que foren capturats a les costes d'Almeria. Dels quatre tripulants, dos eren britànics -un d'ells amb residència habitual a Mallorca- i dos espanyols.

Per últim, durant l'atracament al Port de Maó, foren incautats per la Guàrdia Civil 1.040 quilos d'haixix que duia l'*Oceànic III* i del *Pura Sangre*, un iot que va estar amarrat al Club Nàutic s'Arenal. Aquesta operació fou denominada en clave per al Guàrdia Civil com "Equino". El seu principal capitost, el capo italià **Rinaldo Bisco**, pertany al clan dels calabresos i tenia antecedents per traficar amb cocaïna entre el Brasil i França. Juntament amb aquestes embarcacions foren incautades altres deu llanxes ràpides, tres motos aquàtiques i tres llanxes Zodiac. Ω

SOS URGÈNCIES MÈDIQUES I SOCIALS
24 HORES
Telf. 971 457505

S.O.S. 2000 PALMA
TREBALLAM AMB LA SEVA ASSEGURANÇA PRIVADA

REHABILITACIÓ * PODOLOGIA * MASSATGES TERAPEUTICS * DIETÈTICA * RAIGS X
ANÀLISIS CLÍNICS - TREBALLADORES FAMILIARS
Carrer Enginyer Gabriel Roca, 16 (Passeig Marítim devora l'Auditori) - 078014 Ciutat de Mallorca

L'ESTEL

EL DIARI DELS MALLORQUINS

SUBSCRIVIU-VOS-HI !! ANUNCIAU-VOS-HI !!

TEL.: 971 26 50 05

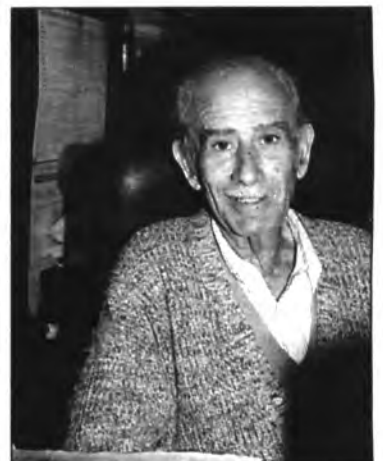
ALARÓ

Fa 15 anys que en Jaume Navarro va obrir el **Magatzem de Material de Construcció Can Jaume** a la barriada del Camp Roig d'Alaró.

Fa un any que na Pilar Coll regenta la botiga **Globus Natural** al Centre Comercial SYP d'Alaró.

En Manuel Carbonell d'Alacant és l'amo vell de la **Impremta ALMAK** a Alaró. La madona jove és la seva filla Manuela.

Fa 23 anys que n'Andreu Isern va comprar la **Fusteria Isern** a en Joan Mas, quan aquest es va jubilar. Fa mobles de cuina i obres. A la foto amb el seu fill Marçal. El seu altre fill Gaspar, que també és soci de l'empresa estava de vacances el dia que els visitarem. Els seu telèfon és el 971510348.

La Gran Bretanya, Pinochet i la civilització

BERNAT JOAN I MARÍ. PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITTÜSES

Cinc lords ho han decidit: tres a favor i dos en contra de l'extradició d'Augusto Pinochet a l'Estat espanyol. Finalment, el procés iniciat pel jutge Baltasar Garzón, si el ministre de l'interior britànic no s'hi oposa (cosa que seria molt rara, tenint en compte que és membre del partit laborista de Tony Blair), podrà tirar-se endavant. Ja se sap que "las cosas de palacio van despacio", però, malgrat tot, s'apunta clarament la possibilitat que l'exdictador xilè Augusto Pinochet pugui ser finalment jutjat pels seus crims.

El procés, fins ara, ha estat molt interessant. Per un cantó, hi hagué l'acció del jutge Garzón -inicialment coalitzat amb el jutge García Castellón-, que començà el procés contra Pinochet basant-se en el fet que en la seua brutal repressió hi havia hagut víctimes de nacionalitat espanyola. L'argument, evidentment, és feblíssim -perquè es tracta d'un argument estrictament nacionalista-, però legalment no hi ha altra base possible per demanar l'extradició del genocida. Malgrat la feblesa de l'argument, doncs, el començament del procés ha estat completament impecable.

En produir-se, emperò, aquests fets, s'ha destapat un altre debat molt interessant, del qual n'han fet part, per exemple, els juristes i advocats progressistes. Recordem que fa poc, a Eivissa mateix, vàrem comptar amb la presència de José María Mendiluce, que advocava per la creació d'un Tribunal Internacional que permetés de perseguir els delictes de genocidi. Aquest tribunal internacional constituïria l'antídoto perfecte contra el nacionalisme que, potser inevitablement, sempre involucrarà aquests casos (fins que l'esmentat tribunal pugui acabar constituint-se).

D'altra banda, el discurs "pinochetista" en contra de la seua extradició fou un discurs a l'atac. Ja ho diuen, els mestres d'escacs, que la millor defensa és un bon atac. Es va dir aleshores que Xile havia dut a terme una transició calcada de l'espanyola, que els mestres d'aquesta transició havien estat els socialistes, que el jutge Garzón bé que s'intenta carregar el genocida xilè però que passa olímpicament d'intentar processar espanyols que dins Espanya han estat directament vincu-

lats amb la dictadura franquista, etc. Cal dir que, en general, tots els arguments de la defensa pinochetista han estat del tot correctes. No estaria de més, efectivament, que es començàs granant per casa. Però, naturalment, fer net a casa és absolutament impossible.

Observem, per exemple, que el mateix general Pinochet mai no hauria pogut estar processat -mai no hauria estat detingut, sense anar més lluny- si no hagués anat a fer-se operar a Londres. No té sentit que, mentre Pinochet seu a la banqueta dels acusats, uniformats amb la seua mateixa categoria, espanyols, que han participat per exemple en l'organització dels GAL, puguin continuar tranquil·lament no només exercint els seus càrrecs, sinó fins i tot ascendint de categoria. Per una vegada, emperò, s'ha de reconèixer que, legalment, en això ni Garzón ni García Castellón sembla que no hi poden fer gran cosa.

La decisió de la Gran Bretanya, representada per tres dels seus lords, emperò, és històrica. Per primera vegada, un país que no ha patit directament el genocidi d'un dictador, l'arresta quan el té dins el propi territori nacional i possibilita la seua extradició perquè el jutgin en un altre país. Els anglesos, una vegada més, han demostrat que estan directament al costat de la Civilització, cosa que no pot dir -amb majúscules- cap altre estat europeu.

Brindam per la detenció de Pinochet. Brindam per la decisió dels lords, a l'hora de l'apel·lació. Brindarem per l'extradició, pel judici i per la culpabilitat demostrada del genocida.

Esperam, a més, poder brindar algun dia perquè l'Estat espanyol -o el català, o el basc- siguin prou civilitzats per concedir l'extradició a algun país estranger d'un genocida d'aquí que l'esmentat país demani allà. Brindarem, naturalment, per la constitució d'un tribunal internacional que s'encarregui de castigar els genocides.

Perquè no continuïn campant al seu aire ni Pinochet, ni Sukharto -quan en concediran l'extradició a Portugal-, ni Karakzic -per què no els extraditen, els generals francesos que col·laboren amb Sèrbia?-, ni Milosevic -hi ficaran cullerada, els amics espanyols?-, ni cap altre connivent amb el feixisme. Ω

En Pinochet i en Castro

Ara que els anglesos tenen en Pinochet agafat per la coa, les esquerres espanyoles punyen de valent perquè el jutgin pels seus crims contra la Humanitat el temps que era dictador de Xile. I bé que fan. No hi ha dret que monstres sanguinaris d'aquesta casta es puguin refugiar amb principis com la sobirania nacional o la no ingerència estrangera en els assumptes de cada estat.

Però seria interessant saber per quin motiu aquests mateixos que s'escarrufen de pensar en els crims d'en Pinochet, davant la figura trista, esperpèntica i patètica a més no poder d'en Castro baven com uns badocs. I això que aquest altre bergant tampoc és que tenguí les mans gaire netes de sang. Imaginau que els mateixos assassins, tortures, empresonaments i exilis massius que hi ha hagut i hi ha encara ara a Cuba, culpa d'aquest alcavot, fossin culpa d'un dictador d'ideologia feixista. Imaginau-vos que en Castro, amb el mateix historial criminal que té, en lloc de ser un llepa dels soviètics ho fos estat dels americans. Ja podeu fer comptes com sentiríem escainar la progressia rànica que té la boca copada

davant el dictador cubà en lloc de pegar el crit al cel de la mateixa manera com ho han fet per en Pinochet.

Què vol dir això? Que encara n'hi ha molts que, maldament no ho diguin, es pensen que els crims contra la Humanitat són més greus o no tant, segons la ideologia política del botxí. I que, davall-davall, dins el cor de molts de "pensadors" de per aquí. Hi pesa més la línia antiamericana que no pas la convicció sincera a favor dels drets humans. Perquè, a més de Cuba, tenim l'immens estat-escorxadador que a hores d'ara practica l'extermini físic de la nació tibetana. I tampoc en sentiu piular cap. I quan Nord-amèrica etziba una betcollada a qualque capitost integrista islàmic de per Àfrica o Àsia, la nostra progressia encara té orgues de sentir-se al costat dels inquisidors islàmics que no dels americans. Dels mateixos que es jugaren la pell contra en Franco, n'hi ha més d'un, que en el fons de la seva ànima, posat a triar entre un Clinton o un Hussein, encara s'estimaria més aquest. Tot per la curtor antiamericana que duen dins el cap.

I tanmateix, si volem que hi hagi un organisme internacional que dugui els dictadoretxos carmissers a retxa per damunt "sobiranes" o "no ingerències", si de bon de veres volem que n'hi hagi un, no queda més remei, tal i com està el món avui en dia, que la cosa interressi als nord-americans. En tenim la prova a dues passes de ca nostra: allà deçà Itàlia, els serbis, si no fos pels americans, encara haurien fet el doble de matx del que han fet fins ara. Perquè la Unió Europea no té orgues de fer res, més que dir-los que no hi tornin però, tanmateix, sense els americans, ella tota sola no és capaç d'organitzar una força militar que aturi el terrorisme serbi.

Li queda molt de camí a córrer, encara, a la progressia que pul·lula per aquí per carregar-se d'autoritat moral internacional davant els carnívors polítics de la talla d'en Pinochet. Fer parts i quarts d'aquesta manera no treu cap enlloc. Així no fan més que mostrar el llautó i a la llarga tirar-se terra damunt. Ω

Jordi Caldentey

¡El més gran homenatge a les víctimes de Pinochet!

Pocs dies abans que se celebràs arreu del món el cinquantè aniversari de la declaració universal dels drets humans, es va produir un fet que omplia de profunda satisfacció molta de la gent demòcrata d'aquest país nostre: les portes s'havien obert de pint en ample a la Gran Bretanya perquè el dictador xilè anomenat Augusto Pinochet, havent perdut la immunitat diplomàtica, pogués ésser extradit i jutjat pel genocidi, les tortures i els segrests que s'havia muntat vint-i-cinc anys enrera. El temps, en aquest cas, no havia passat de bades. I els esforços realitzats a favor de les víctimes de la dictadura de Pinochet no havien resultat del tot estèrils.

Tot i que va ésser ben poqueta la gent nostra que es va fer present a la plaça de Cort, convocada per Amnesty Internacional el mateix capvespre en què se sabia la notícia, no hi havia cap dubte. Són moltíssimes les dones i els

homes d'aquest país nostre que comparteixen una gran alegria: la d'haver comprovat que, d'ara endavant, la defensa cada cop més efectiva dels drets humans, arreu d'aquest planeta nostre, es pot anar estenent més i més, cada dia que passi, com una escampadissa taca d'oli en una esponjosa peça de cotó.

Aquest fet, entre d'altres efectes, esdevenia una brutal bufetada a la galta de tots aquells governants del nostre país que no s'havien volgut adherir a les demandes d'extradició que s'havien aixecat de pertot arreu d'Europa. Tant és així que, l'endemà mateix, el govern municipal del PP que presideix l'Ajuntament de Palma, no posà cap trava a l'hora d'aprovar sense dir ni mu una proposta socialista de condemna del genocida xilè. Cosa a la qual s'havia negat en rodó un mes abans, malgrat les intervencions agorades del representant del grup muni-

cipal del PSM-Nacionalistes de Mallorca a l'Ajuntament de Palma.

L'extradició venidora d'aquest personatge nefast per a la història de la humanitat pot representar l'inici d'uns nous temps per a qualsevol règim de govern dictatorial que pretengui implantar-se allà on sia. Si més no, tot el que ha passat darrerament, ha de servir d'esperó que impulsi fermament la implantació de més respecte cap als drets humans de totes les persones i de tots els pobles de la terra.

Així ho desitgen i ho manifesten públicament molts dels demòcrates del nostre país que, durant aquests darrers vint-i-cinc anys, poc o molt hem anat fent perquè els drets humans siguin respectats com cal.

Personalment no puc passar per alt els companys i les companyes de feina i de professió que moriren víctimes del dictador xilè o que en foren objecte de les més cruels de les tortures; com tampoc puc oblidar-me d'aquelles persones anònimes que vessaren la sang i donaren la vida perquè arribàs a brostar un dia l'arbre d'una vera democràcia als continents de l'hemisferi sud.

Tant de bo que aquella declaració universal feta l'any 1948, de ser un simple document mort i arraconat dins del calaix de la gent més progressista del planeta, passi a regir les mentalitats i les consciències de la població mundial. I també les de tots els governs que hi comanden. Ja sé que, per ventura, això és demanar massa. Però també sé que, com s'acostuma a dir a Mallorca, per massa pa no hi ha mal any. Ω

Cecili Buele i Ramis

CRIMINALES SIN FRONTERAS

- ★ Golpes de Estado, intentonas o ansonadas
- ★ Interrupciones temporales del Orden Constitucional
- ★ Campos de exterminio
- ★ Limpieza étnica

PRECIOS A CONVENIR

CANCELARÍA
MI OPERACIÓN DE
HERNIA EN EL
OLOF PALME HOSPITAL
DE ESTOCOLMO
POR SI LAS
MOSCAS

MANUEL FRAGA

EX VOLUNTARIO
DE LA INTREPIDA
BRIGADA LINCOLN

¡Solicitaría la
extradición
de Franco!

BINISSALEM

Fa 13 anys que en Tomeu Alorda regenta l'Agència d'Assegurances Mare Nostrum a Binissalem. Són pare, en Tomeu Alorda la va obrir l'any 1942 com a complement de la seva barberia. El despatx d'aquesta agència és ben original amb les parets de lloses de pedra. Val la pena visitar-lo.

Fa un any que en Jaume Vallés fa pintura en relleu. Té una galeria permanent al carrer Bonaire de Binissalem. Aquests dies ha estat a Balear.

Fa 13 anys que en Rafel Jaume regenta la Ferreria Jaume a Binissalem. La va comprar al ferrer de s'Estanc quan aquest es va jubilar.

Fa 11 anys que en Miquel Seguí va obrir la Cristalleria Rubines al Clot d'en Vidal de Binissalem. També treballa el ferro i l'alumini.

Fa 2 mesos que en Pere Fiol regenta la Llibreria l'Espirai a Binissalem. Abans se deia Papers i Detalls.

N'Esperança Nadal és la madona jove dels Vins Nadal de Binissalem. Va obrir aquest cup el seu re padrí Miquel Nadal l'any 1903. Elaboren L'Albafiori el Criança. Venen el rosat a 500 ptes. i el blanc i el negre a 550. El criança en val 600.

Fa 37 anys que en Jaume Vilallonga regenta les Bodegues Can Novell a Binissalem. Elaboren el Vinya Novella, el vi ranci, el vi vell, el moscatell, i el vi de missa. Venen les botelles a 200 i a 250 ptes. A l'engròs encara és a millor preu.

S A C A P O L A D O R A

"Dia de la Raza"

Na Maria Antònia Vadell, destacada política del PSM, va acompanyar les autoritats civils, eclesiàstiques i militars en la desfilada del "Día de la Hispanidad" (també conegut com el "Día de la Raza"): si en Jordi Pujol era a Madrid... Es van superant des del PSM, sí senyor! Es tracta d'una "adequació a la realitat social mallorquina"? Si és així, només calia fer-se del PP... i a manar!

Educació per a la guerra

Els espanyols eduquen majoritàriament els seus "fills" per a la confrontació amb tot allò que no respongui a les seves pròpies característiques lingüístiques i culturals. "En España, en español" es la seva màxima i una dita que suposa una gran manca de respecte pels que formam part de la nació catalana civilitzada i europea, tot i que durarem poc si ens acotam contínuament davant les exigències dels colonitzadors, que han perdut tots els seus litigis més significatius amb els pobles antany ocupats i que saben que a la llarga duen totes les de perdre davant una previsible futura opció catalana per la independència nacional. Mallorca pot ésser per a ells una altra Cuba.

12-N

La betcollada al PP va ésser impressionant, tot i que els ajuntaments governats pels altres partits no estan precisament en situació de posar-se a tirar coets; i si no, que ho demanin a en Mateu Morro, que va ésser al·ludit directament en una pancarta que duïen ciutadans progressistes de Santa Maria: "Morro: Santa Maria tampoc no necessita créixer!". Calvià, Artà o Marratxí, d'altra banda, tampoc no tenen res a envejar a Lluçmajor a a Santanyí, i el problema no radica especialment en el fet que el que es diu que es vol fer no és després el que realment es pot fer, sinó que les promeses es fan per incomplir-les, intencionadament i amb

tota la demagògia i mala fe que ens puguem imaginar.

Cultura de la pobresa

El nostre poble comença a patir un fenomen altament perillós, la transculturalització en l'àmbit de la producció, de l'estalvi i del consum. La cultura castellano-andalusa (coneguda internacionalment com a cultura espanyola) es caracteritza per irradiar pobresa: un bon programa de TV es podria titular "250 Millones de Pobres", i això perquè durant prop de 200 anys (ja en fa prop de 300) varen construir un imperi fonamentat en l'espoli i el genocidi dels indígenes del centre i del sud del continent americà. Després, nosaltres varem tenir la mala sort de quedar a prop seu, varem patir les seves ànsies de seguir vivint de rendes... i encara dura. El bilió (1.000.000.000.000) de pesetes que ens espolien els governants espanyols només serveixen perquè tot segueixi igual, ja que de crear riquesa a Castella o a Andalusia res de res. La solidaritat, així, es converteix en un conte eternament inacabat: demanen i demanen i demanen i... pagam, pagam, pagam.

Convergència i "Morros"

El respecte que tenen els Convergents pels seus aliats mallorquins del PSM es va veure perfectament reflectit en les paraules de Carles Gasòliba: en Mateu Morro és "el Morros" i el PSM té importants responsabilitats en el Govern balear. I anar fent, anar fent...

PP i PSOE contra Mallorca

Els del PP ens desfan la terra i els del PSOE ens neguen la pàtria; això sí, tots dos coincideixen en la "sagrada unidad de la patria" consistent en la "constitución", el "ejército" i el "rey" d'Espanya. Ω

Proposta de Reducció de places d'aparcament reservades a vehicles oficials davant l'edifici de la Conselleria d'Educació

Davant l'edifici de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear, situat al carrer Capità Salom, núm. 29, molt a prop d'una benzineria, s'ha instal·lat un disc que prohibeix aparcar-hi durant les vint-i-quatre hores, excepte els vehicles oficials. S'hi calcula que n'hi caben cinc.

Es tracta d'una zona amb gran densitat de població que compta amb moltíssims de vehicles particulars, cosa que fa que resulti molt difícil trobar espais per aparcar a la via pública.

D'altra banda, sembla que aquest edifici oficial compta amb moltes places d'aparcament subterrani.

Per tot això, des del grup municipal del PSM-Nacionalistes de Mallorca a l'Ajuntament de Palma, hem proposat a la Regidoria de Governació que reconsideri aqueixa decisió, que en redueixi el nombre de vehicles amb reserva d'aparcament oficial, i que n'ampliï les places per als vehicles particulars; de manera que no es redueixi per a aquests un espai d'aparcament amb què havien comptat fins ara. Ho hem fet en aquests termes:

1. Que se'ns expliqui per quins motius tècnics es reserven 5 places d'aparcament per a vehicles oficials, davant l'edifici de la Conselleria de

Cultura, Educació i Esports del Govern Balear, situat al carrer de Capità Salom.

2. Que s'hi redueixi l'espai per a vehicles oficials, limitant-lo a una sola plaça.

3. Que es reservi aquest espai oficial per a un vehicle, amb un horari limitat, que no inclogui les hores de la nit.

4. Que s'hi permeti aparcar altres vehicles particulars. Ω

Ciutat, 6 d'octubre de 1998.

Sign.: Cecili Buele i Ramis
Regidor del PSM-Nacionalistes de Mallorca a l'Ajuntament de Palma

L'Andalusia que se'ns amaga

MIGUEL ÀNGEL RODRÍGUEZ I FERNÁNDEZ.
GRANADA (ANDALUSIA)

Andalusia és una nació situada en la part més meridional de la Península Ibèrica. Els seus límits geogràfics no estan massa bé delimitats, però genèricament podríem dir que la nació andalusa abasta els territoris de l'actual Comunitat Autònoma Andalusia, Gibraltar, la circumscripció de Múrcia (llevat d'El Carxe, contrada que pertany a la nació catalana), i la de Badajoz (sense incloure-hi la comarca lusa de l'Olivença, que l'Estat espanyol s'annexà l'any 1801 pel Tractat de Badajoz, i que nacionalment és portuguesa, no en va es coneix com "el Gibraltar portuguès"). N'hi ha qui, fins i tot, diu que la regió sud de l'Estat portuguès, l'Algarve, també és nacionalment andalusa.

Molts catalans som fills d'andalusos que arribaren a Catalunya fugint de la misèria existent al seu país, a la recerca d'un lloc on treballar i viure-hi dignament.

Andalusia ha estat un país força manipulat per l'Estat espanyol al llarg dels anys. De fet, Espanya sempre ha volgut convèncer-nos de que la cultura andalusa (les sevillanes, el flamenc, la parla popular,...) és la quinta essència de l'espanyolitat o, dit d'altra manera, el "typical spanish". Però, realment Andalusia és tan espanyola com se'ns vol fer creure?

La teoria de que Andalusia és Espanya no té cap sosteniment històric, com veurem a continuació breument.

El país andalús fou definitivament ocupat per Espanya l'any 1492, quan els Reis Catòlics acabaren de conquerir el Règne de Granada. La repressió que seguí sobre la població andalusa fou brutal, practicant-se una constant neteja ètnica sobre tot el territori andalús. Qualsevol intent de rebel·lió contra l'ocupació era ofegat en sang per les tropes espanyoles, i centenars de milers d'andalusos hagueren de deixar el país fugint de les injustícies practicades pels invasors contra la població autòctona. Els espanyols es repartiren les terres conquerides; i els boscos, lloc de refugi dels resistents andalusos, foren cremats (gran

part del greu problema de desertització que pateix avui dia Andalusia té la seva arrel en aquelles cremes massives de boscos). Moltes dones andalusos foren enviades pels espanyols, com a esclaves, al Papa de Roma.

En els anys que seguiren, les revoltes i sublevacions es succeïren. D'entre totes destacà la de l'any 1641, encapçalada pel duc de Medina Sidònia, el marquès d' Ayamonte i Tair Al-Hor, i que tingué com a finalitat la constitució d'un Estat andalús independent. Però aquest intent secessionista fracassà, essent aixafat per les tropes del comte-duc d'Olivares, de tant trist record també per als catalans.

Però, tota aquesta història la coneixem prou bé els fills dels immigrants andalusos?, a ben segur que no. El que tampoc no sap la gent és que a mitjans del segle passat, Andalusia era el país més industrialitzat de la Península. Els andalusos foren els pioners, a nivell estatal, de la indústria siderúrgica, sector que dominaren fins l'any 1865. Entre els anys 1833-1868, Andalusia tenia un nivell industrial semblant o, àdhuc, superior al de Catalunya; destacant en camps tan variats com el del lli, la seda, el cànem, la llana, el cotó, el vinagre, el sabó, el sucre o el tabac, entre d'altres. Malauradament, l'enorme riquesa generada pel poble andalús, anà a raure a Madrid, i serví per a mantenir l'exèrcit espanyol, la burocràcia espanyola, la monarquia borbònica, i d'altres sangoneres espanyoles. Andalusia acabà en la ruïna, i és per això que els nostres pares, unes dècades després, hagueren d'emigrar fora de la seva terra, a Euskal Herria, Alemanya o Catalunya.

I ara venen aquests lerroxistes del Foro Babel, de CADECA, els Vidal-Quadras, Zaplana, Jiménez Losantos i d'altres "defensors" dels andalusos, a intentar convèncer-nos de que els catalans són els nostres enemics, i de que volen "imposar-nos" la llengua catalana. On estaven aquests "altruistes" i "demòcrates" quan els nostres avantpassats passaven neces-

SANTA MARIA DEL CAMÍ

Fa 3 anys que na Caterina Vidal va obrir la Ferruqueria Unisex Bellart a Santa Maria del Camí. A la foto amb els seus col·laboradors i clients.

Fa 5 anys que en Miquel Canyelles juntament amb el seu germà Maties, regenta la Fusteria Canyelles a Santa Maria del Camí. El seu repadrí Miquel Canyelles, en quinta generació va obrir aquesta fusteria l'any 1855.

Fa 38 anys que en Guillem Bujosa és el mestre de teixidors de la Fàbrica de Teixits Bujosa a Santa Maria del Camí. La va fundar el seu padri, Guillem Bujosa de Bunyola, que ja venia de família de teixidors, a principis de segle.

Fa un any que na Francesca Mora de Ciutat, ha obert la Botiga Vidres Hostals a Santa Maria del Camí. Na Francesca pinta i ven objectes de vidre.

Fa 10 anys que en Miquel Salom de Santa Maria i en Berino Comparini de Florència, fundaren l'Agència de Publicitat Sa om & Comparini a Santa Maria del Camí. Fan feina per a l'hostaleria i la restauració mallorquina i centreamericana.

Na Xisca Sastre i n'Epi Mesquida són cunyats. Regenten des de fa 5 anys amb en Maties Mesquida, que és l'home de na Xisca, el Pub s'Estaca a Santa Maria del Camí.

sitats a Andalusia?, qui els defensava aleshores, quan els cacics de torn els explotaven treballant a canvi d'una misèria en aqueixos camps de Déu? En realitat, tota aquesta gent del PSOE, PP i companyia, són els hereus directes d'aquells cacics que, no contents amb robarlos el producte del seu treball als nostres pares, ara venen a per nosaltres, els seus fills i filles, per a que tornem al "cortijo" del senyoret, a treballar per a ell com a esclaus a canvi d'un tros de pa dur per a menjar. Doncs no, nosaltres, els

nos catalans, no som espanyols, perquè ni la terra que ens veure néixer, Catalunya, és Espanya, ni la terra dels nos-

tres pares, Andalusia, tampoc no ho és. I mentalitat d'esclaus, nosaltres, no en tenim. Que no ens enganyin!! Ω

L'antifranquisme a Mallorca. V LLIBRE

Mallorca 1974: Les primeres manifestacions antifeixistes dels estudiants; La lluita per una Universitat de les Illes (i II)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

En Paco Monge escandalitzava el reformisme parlant del POUM i d'Andreu Nin, els clàssics de l'anarquisme, la revolució cultural xinesa, de l'afer de Kronstadt, del maig del 68, les purgues estalinistes i molts d'altres temes conflictius

Per la llibreria compareixien també nombrosos amics més o manco relacionats amb la lluita per la democràcia. En Xim Rada, futur director del *Diari de Mallorca*, n'era client habitual. Ens entenguérem, i un dia (ja havia llegit alguna de les meves col·laboracions literàries a *Ultima Hora*), em convidà a escriure al suplement de cultura del diari on treballava. Fou aleshores quan vaig conèixer en Paco Monge, un home curiós i intel·ligent que portava de cap el PCE amb els seus articles damunt aspectes amagats de la història del moviment obrer. En Paco Monge escandalitzava el reformisme parlant del POUM i d'Andreu Nin, dels clàssics de l'anarquisme, de la revolució cultural xinesa, de l'afer de Kronstadt, del maig del 68, de les purgues estalinistes i molts d'altres temes conflictius. A les pàgines de cultura del *Diario de Mallorca* hi col·laboraven aleshores personatges de molta anomenada dins el món cultural illenc. Començant per Francesc de B. Moll, el llistat s'estenia per Damià Huguet, Tòfol Serra, Paco Monge, Jaume Vidal Alcover, Gabriel Janer Manila, Miquel López Crespí, Pep Albertí, el mateix Xim Rada, Carlos Meneses...

Vaig escriure damunt Proudhon, Jules Vallès, els situacionistes francesos, els futuristes russos, el poeta Maiakovski, Brecht, Lukács, Gramsci, Della Volpe, Fromm, Castilla del Pino, Celine, Jean-Paul Sartre, Reich...

Jo era tan jove i il·lús que em pensava que aquella secció podia ser un front més de la lluita cultural contra la dictadura. Vés a saber, per ventura sí que ho era! Vaig escriure damunt Proudhon, Jules

Activitats culturals a la Llibreria Logos (començaments dels anys 70). A l'esquerra de la fotografia l'escriptor Miguel Ángel Asturias i el llibreter Domingo Perelló. El primer de la dreta és l'escriptor Miquel López Crespí.

Vallès, els situacionistes francesos, els futuristes russos, el poeta Maiakovski, Brecht, Lukács, Gramsci, Della Volpe, Fromm, Castilla del Pino, Celine, Jean-Paul Sartre, Reich... Aleshores, després del maig del 68, estava de moda el freudomarxisme i alguns pensadors "heretges" com Marcuse o el mateix Wilhelm Reich. La meva dèria era, com de costum, el necessari compromís de l'intel·lectual amb la societat. No podia entendre, en plena lluita per la llibertat, l'existència de l'escriptor fora del combat per una societat més justa.

A la llibreria -copiant una mica el que feia Antoni Serra a la Tous- portàrem també escriptors coneguts. Record, per la influència que va exercir en les meves concepcions polítiques i literàries, la visita de Miguel Ángel Asturias. Asturias, com a la nostra terra Llompart, Espriu o Estellés, Pedrolo o M. Aurèlia Campmany, era l'exemple viu d'escriptor compromès amb un tipus de literatura de qualitat i revolucionària

A la llibreria -copiant una mica el que feia Antoni Serra a la Tous- portàrem també escriptors coneguts. Record, per la influència que

va exercir en les meves concepcions polítiques i literàries, la visita de Miguel Ángel Asturias. Asturias, com a la nostra terra Llompart, Espriu o Estellés, Pedrolo o M. Aurèlia Campmany, era l'exemple viu d'escriptor compromès amb un tipus de literatura de qualitat i revolucionària. El professor Fernández Díaz de Castro, client assidu, també combregava amb les concepcions del fet literari i polític que va exposar Miguel Ángel Asturias.

Era conflictiu i subversiu el pasatge del Mestre Torrandell! Damunt de la llibreria, en un sisè pis on vivien dos membres del P"CE (na Clara Thomàs i en Joan Seguí) hi era, amagat, en Manolo Cámara (el futur dirigent de CC.OO.). En Cámara havia fugit de la repressió a Madrid i, després d'estar una temporada a París, romania en secret a Palma (encara no li havien trobat la feina d'Assistents que serví per a promocionar-lo com a dirigent obrer). Tenguérem un parell de converses al pis de na Clara i en Joan. En Cámara era molt respectat entre gent de procedència petitburguesa que mai no havia treballat físicament. Hi hagué visites i corregudes entre el personal compromès per a anar a veure "l'obrer perseguit". Fill d'una

família d'extracció popular, havent fet de pintor durant anys, aquestes coses no m'impressionaven gens ni mica. Fervent leninista, em sabia de memòria el *Què fer?*, i no ignorava que precisament Lenin recomanava que "allà on hi hagi un treballador amb clara consciència revolucionària, si és possible, el partit l'ha d'alliberar de l'embrutiment bàrbar del treball esclau assalariat i procurar que aquells homes o dones es formin i puguin fruit de la cultura". Per tant, mai m'havien fet el pes els personatges que per a presumir i reforçar els seus arguments mostraven els calls de les mans davant petitburguesos amb complex de culpabilitat. En Cámara havia llegit *La guerra just acaba de començar* i, per un conte titulat "La nostra herència" (un fonamentat atac a les barbaritats de l'estanilisme), em tenia considerat com a trotsquista. M'atacà el suposat trotsquisme. Repetí moltes de les mentides que els botxins estalinistes empraren contra la vella guàrdia bolxevic en els infamants processos de Moscou els anys 36, 37 i 38. Considerà el POUM i Andreu Nin com a aliats objectius de Franco en temps de la guerra civil. Atacà la posició de la CNT i de Durruti i blasfemà contra els partits d'esquerra revolucionària que es movien per les Illes. Explicava les excel·lències dels països dominats per la burgesia "roja" dels PC oficials. Li vaig rebatre, una per una, les afirmacions. Com és de suposar, tampoc no ens entenguérem amb Manolo Cámara, i aquesta va ser l'única i darrera xerrada política que mantinguérem. Em va bastar i sobrar per a saber de què anava.

"Vaja quina ajuda, la dels carrillistes! Se la cobren ben cara, la solidaritat de classe, els partidaris dels pactes socials i la reconciliació amb el franquisme reciclat!"

Les coses anaren rutllant a la llibreria fins que se'm va acudir demanar augment de sou al "company" Domingo Perelló (cinc-centes pessetes d'augment al mes). Aquí finí la nostra estreta amistat. No

va servir de res que haguéssim treballat junts més de tres anys, ni les converses contra la dictadura, l'afinitat envers el pensament marxista. Quan va veure que li perillaven un parell de duros, m'acomiadà (per les bones, sense indemnització). Vaig haver de demanar ajut a n'Ignasi Ribas, i junts, amb n'Antoni Serra que va fer de testimoni (en Domingo, per no haver de pagar, volia negar que jo havia treballat tres anys al seu negoci), el portàrem a Magistratura. Com era normal, guanyàrem el plet i m'hagué d'abonar una petita indemnització pels anys treballats. Indemnització que, davant la meua sorpresa (creia que els advocats carrillistes com Ribas cobraven poc als treballadors que anaven a demanar-los ajut), es quedà el conegut dirigent carrillista. Quasi no vaig veure un duro d'aquella indemnització! Per dins meu, sortint de magistratura, anava rumiant: "Vaja quina ajuda, la dels carrillistes! Se la cobren ben cara, la solidaritat de classe, els partidaris dels pactes socials i la reconciliació amb el franquisme reciclat!"

El ministre de governació, Garicano Goñi, havia dit el novembre de 1972 a les Corts: "Pensar que las armas de fuego no han de ser utilizadas es erróneo. Se usarán con toda energía si es necesario".

Pel març de 1974 ens havia impressionat l'assassinat, a garrot vil, del jove militant anarquista Puig Antich

Entre els molts estudiants i personatges de la resistència antifranquista que aleshores compareixien per la Llibreria Logos on jo treballava, hi havia (com he explicat en el començament d'aquests dos articles) en Miquel Àngel Riera (el fill del malaguanyat pintor Ignasi Riera) i n'Isidre Forteza, que més endavant seria representat del MCI en les fantasmals i inoperants reunions de l'Assemblea Democràtica de Mallorca. Amb en Miquel Àngel Riera manteníem un interessant intercanvi de material subversiu (revistes, premsa revolucionària, clàssics del pensament

錬心館
 CENTRE D'ESTUDI DE JUDO
Renshinkan
 — LLEVANT MALLORQUÍ —

Tlf. 971 55 15 84
 Mòbil 989 68 68 97

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA V LLIBRE

de M. López Crespí

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost del 1998 fins a l'agost del 1999)
Per demanar números endarrerits, telefona al **971 26 50 05**

A començaments dels anys 70 l'estudiant Miquel Àngel Riera era un dels màxims lluitadors antifeixistes a Ciutat. Miquel Àngel Riera va ser cofundador del Grup de Formació Marxista-Leninista i actiu militant del comunisme mallorquí (MCI).

ens havia impressionat l'assassinat, a garrot vil, del jove militant anarquista Puig Antich. A començaments de 1974 (abril) en Miquel Àngel Riera em ve a veure a la Llibreria Logos per a portar-me una carta que haurien de signar els intel·lectuals mallorquins que es volguessin solidaritzar amb la lluita antifeixista dels estudiants. Es tractava d'anar ampliant el vast moviment de protesta, la consciència ciutadana, posat en moviment a ran de voler suprimir, des de Madrid, per decret, els cursos a la Facultat de Filosofia i Lletres.

La manifestació contra la Ley General de Educación de la dictadura començà a la plaça Major i transcorregué pels carrers de Sant Miquel, Oms, Via Roma, Navarra, General Mola, fins a la plaça de Pius XII (l'actual Rei Joan Carles), on ja la Policia Armada atacà els joves i els va dissoldre a la força, a cops de porra

La manifestació per un ensenyament popular va ser la més important registrada a Ciutat en aquella època. Tan important que la premsa oficial s'hagué de fer ressò del seu èxit. Els servils del Movimiento parlaren d'un centenar d'estudiants. El cert és que els que cridaren con-

social d'arreu del món...). La majoria dels sectors juvenils dels grups marxistes en formació compareixien per casa meua a demanar-me llibres. Sembla que s'havia estès per Ciutat la "fama" de la meua biblioteca, i sempre tenia gent trucant el timbre. Com dic, amb els estudiants del grup de Miquel Àngel Riera (alguns formarien part, més endavant, del Grup de Formació Marxista-Leninista i del Moviment Comunista de les Illes) teníem molt bones relacions.

Aquells anys havíem discutit sovint sobre els crims de la dictadura feixista de la burgesia. L'any 1973 havíem fet fulls volants en protesta per l'assassinat de l'obrer de la Tèrmica del Besòs Manuel Fernández Márquez, que fou mort per la policia el dimarts 3 d'abril de 1973. El treballadors de la Tèrmica estaven en vaga dins l'empresa tançada, i la Policia Armada disparà contra els obrers. El ministre de governació, Garicano Goñi, havia dit el novembre de 1972 a les Corts: "Pensar que las armas de fuego no han de ser utilizadas es erróneo. Se usarán con toda energía si es necesario".

Pel març de 1974

Pel març de 1974 la dictadura de la dreta terrorista havia assassinat al jove militant anarquista Salvador Puig Antich.

El capitalisme "neoliberal" suposa la malaltia i la misèria per a milenars de milions, mentre que uns centenars viuen en el malgastament

L'informe anual de les Nacions unides demostra que, malgrat el que diuen els propagandistes del capital, el desenvolupament del capitalisme, la forma extrema de l'imperialisme que anomenen "globalització", no suposa una major justícia ni suposa progrés per el conjunt de la humanitat.

Així, assenyalen que, encara que el consum mundial s'ha duplicat des de 1975, a 70 països, habitats per cent milions de persones, el consum es menor que fa 25 anys. I el de les llars africanes ha disminuït el 20%.

Una bona part de la humanitat no té accés a serveis elementals. 700 milions de persones, les tres quintes parts dels habitants dels països retardats estan mancats de sanejament. 1.500 milions no tenen aigua potable. 1.000 milions estan mancats de habitatge adequat. 900 milions no tenen accés a la sanitat moderna, i no ingereixen una quantitat suficient de calories i proteïnes.

El 20% més pobre de la humanitat solament suposa l'1,3% del consum mundial, el 5% del consum de carn i peix, el 4% del consum d'aliments.

Però les coses no estan malament només pels països retardats. En els països més avançats, un bon percentatge de la població viu

dins la pobresa (percentatge que oscil·la entre el 7% de Suècia i el 17% dels EUA). Només amb el 4% de la riquesa dels 225 països bastaria per a oferir accés a la educació i a la sanitat bàsica, al menjar suficient al sanejament i a l'aigua potable per a tots.

Però, segons l'informe, les coses van a pitjor: Només fa dos anys calia ajuntar les fortunes de 358 multimilionaris per arribar als 2.500 milions d'habitats més pobres. Avui n'hi ha suficients amb 225 per acumular la mateixa riquesa.

Encara que l'informe tracta de dissimular la realitat i cercar l'enfrontament entre "Nord" i "Sud", com si els responsables de la pobresa fossin ciutadans dels països imperialistes en el seu conjunt, i no els responsables de governar-los, els hi fugen unes dades esgarrifoses.

-Els 225 personatges més rics acumulen una riquesa equivalent a la que tenen els 2.500 milions d'habitats més pobres (el 47% de la població mundial). Una fortuna conjunta d'un bilió de dòlars (150 bilions de pessetes).

-El PIP de la Xina, el país més poblat del Món, amb 1.300 milions d'habitats, és superat per la riquesa conjunta de 84 dels 225

milions esmentats.

-Les tres famílies més riques del món acumulen riqueses que superen el total del Producte Interior Brut sumat dels 48 països més pobres.

Un recent informe de la Organització Mundial de la Salut assenyala que, per primera vegada en dècades, l'esperança de vida a Europa ha baixat enguany, degut a la dramàtica caiguda de les expectatives de supervivència en els països de l'Est.

Segons el mateix informe, les diferències de salut entre rics i pobres no sols és mantenen, sinó que creixen. D'aquesta manera, de 21 milions de morts anuals, 10 milions corresponen a nins de menys d'un any. La meitat de les morts de nins menors de 5 anys són degudes a desnutrició. Al menys dos milions de morts es podrien evitar amb les vacunes existents.

Totes les dades demostren el contrast creixent entre les possibilitats de la tècnica (els avenços de la medicina en aquest cas) i la no disponibilitat d'aquests avenços, degut al cúmul de riqueses en mans d'uns pocs. Una malaltia anomenada capitalisme. Ω

Pere Felip i Buades

signes contra la dictadura eren més de cinc-cents i procedien de les facultats universitàries de Palma i de la majoria dels instituts i col·legis. La manifestació contra la Ley General de Educación de la dictadura començà a la plaça Major i transcorregué pels carrers de Sant Miquel,

Oms, Via Roma, Navarra, General Mola, fins a la plaça de Pius XII (l'actual Rei Joan Carles), on ja la Policia Armada atacà els joves i els va dissoldre a la força, a cops de porra. Hi hagué algunes detencions. Els detinguts que foren portats als soterranis del Govern Civil, una

vegada controlats per la Brigada Social, varen ser posats en llibertat. La Policia Armada se'n portà, com un gran trofeu de guerra, la pancarta que portaven els estudiants. Durant tot el dia nou (maig de 1974) hi hagué manifestacions contra la dictadura. Ω

M a l l o r q u í !

La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

E P ! !

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

Exigeix EL CATALÀ a les empreses!

La llengua catalana encara no és una llengua normal. Hem reclamar sovint a les administracions catalanes que la respectessin a les catalanes que la promoguessin, però encara és la pròpia societat catalana la que té la major responsabilitat en defensa de la nostra llengua. La societat catalana som tots còctels.

Ju dels àmbits on la nostra llengua encara no ha assolit la normalitat és el món de les empreses. I els/les consumidors/es hi tenim molt a dir. La legislació vigent ens permet exigir els nostres drets col·lectius en **defensa de la llengua** que ens caracteritza com a poble. De res no ens serveix la legislació si els/les consumidors/es no demanem el que ens pertoca. La darrera responsabilitat és nostra.

Per això, la **Plataforma per la Llengua** et demana que:

- exigeixis** el català com a consumidor a les empreses de distribució
  - demanis** productes etiquetats en la nostra llengua
  - protestis** a les grans empreses productores que sistemàticament es neguen a etiquetar en català i discriminen així la llengua
  - demanis** la regulació en català tant a nivell extern com intern, i responguis la publicitat gratuïta demanant que te la trametin en català
  - demanis** els prospectes o instruccions en la teua llengua
- El català no és una llengua inferior a cap altra, però per a fer valer els seus drets és necessari que reclamem la seva presència amb aquestes i altres iniciatives que vulgis portar a terme.

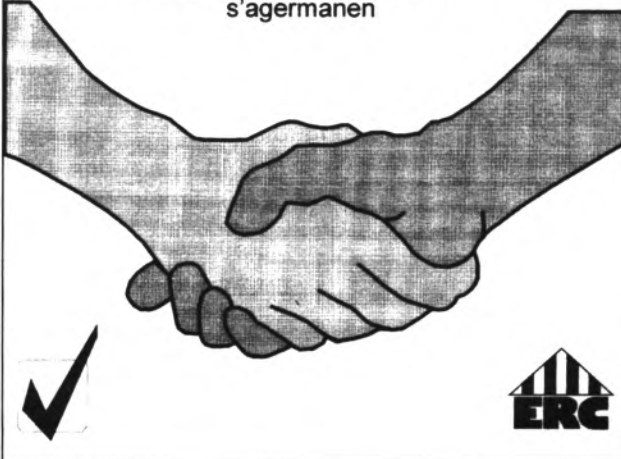
Si et vols comprometre com a consumidor/a en la defensa de la llengua pots col·laborar més intensament en les campanyes que desenvolupa la Plataforma tractant de complementar mai de substituir, la pressió social que hem d'exigir com a consumidors i consumidores

Manacor
Palma
Sant Joan de Vilatorrada
Sant Lluís de Majorca
Sant Pere de Ribes
Sant Pere de Riudeputades
Sant Sadurn de Noya
Sant Sadurn de Noya

L'ESTEL
INFORMA'T INFORMA'T
INFORMA'T INFORMA'T
TEL.: 971 26 50 05

Comprau productes etiquetats en català.
on la qualitat i el respecte al país
s'agermanen

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

Restaurant
Cas Carbone

Dimarts
tancat

Ctra. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuïri

RESTAURANTE
Casa Jacinto

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

TENNIS SON RIGO

Tennis	Squash
Futbol-sala	Volei
Hàndbol	Mini-golf
Petanca	Tennis taula
Cir. footing	Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

CAN TITO RESTAURANT

PEIXOS I MARISCS FRESCS
CUINA MALLORQUINA

c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

**SERVIAUTO
ARENAL S.A.**

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

Todos ARAGON

ENVELATS BALCÓ - TERRAÇA - CAPOTES-
ENVELATS PLANS - COBERTORS PISCINA -
LONES - TREBALLS A MIDA

Aragó, 112 - baixos
Telèfon 27 01 00

07008 - Palma de Mallorca

Todos

Carrer de
Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de
Mallorca

POSTRES
Tuduri

Postres mallorquins
naturals

BONES FESTES

Automòbils PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles

C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de Na Tesa

Agrícola
SON SION

LA MAJOR EXPOSICIÓ
D'OLIVERES DEL MERCAT
AMB LA MILLOR OFERTA

Ctra. Manacor, Km. 6,500 - Son Ferriol - Mallorca

Tel./Fax. 971 42 93 74 Mòbils 919 05 51 50 - 908 83 87 19 Part. 971 51 15 90

L'esperit republicà

No hi ha Déu, però sí esglésies (II)

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

A manera de Carta oberta, en resposta a l'article d'En Ricard Colom (Ricard Colom, no R.C., que consti), "Als alumnes dels sofismes ateus", L'ESTEL, 1.12.98. Però la meua intenció és anar un poc més enllà de les simples argumentacions. Qualques lectors tal vegada pensin que els debats sobre qüestions teològiques són exercicis inútils, que no tenen encaix dins la modernitat. Allò raonable seria indicar la prevalença del principi de la llibertat de consciència. A partir de l'establiment de la primera república moderna - Estats Units d'Amèrica, 1776 -, es proclama com a dret humà fonamental que ningú podrà ésser discriminat per motiu de les seves creences religioses. La gràcia d'aquells republicans fou que, tot i éssent majoritàriament calvinistes i beats, establiren un Estat laic i una escola laica. Proclamaven els drets humans i establiren els mecanismes de garantia social d'aquests drets. Els colons calvinistes de Nova Anglaterra feia més de cent anys que exercien les llibertats. Primer debateren i establiren l'exercici de les llibertats i, finalment, proclamaren la Independència i la República. A la República francesa (1791), l'exercici dels drets solemnement proclamats - la llibertat, la igualtat, la fraternitat - fou un absolut fracàs. La gràcia d'aquell monstre centralista i imperialista va raure en aconseguir destruir el poder de l'Església catòlica i anihilar l'aristocràcia terrera.

Els perseguits per motius religiosos de tot Europa no es dirigien cap a París, sinó cap a Nord-Amèrica. Nova York esdeviní refugi de més de cent esglésies. Com a cosa notable, Nova York passava a ser la ciutat amb més població jueva del món (Actualment, a la metròpoli hi ha al voltant d'un milió de jueus o de descendents de jueus).

Aquest preàmbul és per a fer evident a l'amic En Ricard Colom que la qüestió, al fons, no és teològica, sinó política. Situats dins la modernitat, jo no tinc res a dir a En Colom sobre si ha de creure en Déu o no. Jo no he d'intervenir per a res dins la seva privacitat. **La dificultat, pens jo, rau en que som dins la falsa modernitat espanyola, modernitat que, com espanyola que és, s'omple la boca tot fent proclames en defensa dels drets humans i, alhora, no se'n avergonyeix de trepitjar-los a la pràctica quotidiana.** Per posar un exemple molt comú i conegut de tots: Solemnement, es declara el català com a "llengua pròpia i oficial - co-oficial amb el castellà - a les regions de parla catalana i, alhora, a diari, són retinguts els joves que s'atreixeixen a adreçar-se en català a la policia espanyola. En front d'aquesta pràctica genocida habitual, les autoritats callen. Els Aznars i els jutges no tenen res a dir, però, amb més alarma, tampoc diuen res els Pujols, els Sampols, els missers i els sindicats. O sigui, que tothom sap - i accepta - que hi ha unes lleis promulgades que a la pràctica són invalida-

des. És l'inàudit sistema de la modernitat espanyola.

En Ricard Colom es preguntarà que té a veure aquest preàmbul amb la qüestió teològica que ell plantejava. Jo responc: i tan que hi té a veure! És més, denuncio la tova plataforma damunt la qual En Colom vol fer el debat teològic. **Ell, En Colom, pretén presentar-se com un "soldat del Crist" disposat a tots els sacrificis en terres d'infidels. Dit amb més precisió, el servent de Déu, En Ricard, entra en batalla amb tot el seu arnès, però, escandalosament, deixa de banda la guerra. L'amic En Ricard ens diu quines són les seves armes, però "s'oblida" d'explicar quina és la guerra, quins són els bàndols en lluita, quin és el territori i quin l'objectiu dels oponents. No, amic Ricard, no és tracta d'una discussió entre joves al dissabte a la matinal, a la manera dels personatges de Dostoievski. No, Ricard, nosaltres ja som massa grans per a aquests "divertimentos".**

Respecte a vós, em vaig confondre, Ricard. Com que us declaràveu membre de l'Església evangèlica - es a dir, luterana - i independentista català, em pensava que éreu un aliat natural en la lluita contra l'Església romana. Però m'heu donat mostres a bastament que preferiu una Catalunya catòlica romana abans que una Catalunya republicana. Pregunta retòrica: Com podeu conciliar el luteranisme amb el catolicisme? I una altra: Com és possible imagi-

nar una Catalunya independent que no sigui una república laica? No em digueu ara que combregueu amb els postulats d'En Torres i Bages, en allò de "Catalunya serà cristiana o no serà".

És lícit i correcte que considereu que no presento proves convincentes sobre la no existència de Déu, etc. Però heu de saber que no és correcte presentar-vos al "combat" envoltat d'"autoritats teològiques" o de personatges "sants" o de l'autoritat de la Bíblia en defensa de l'existència de Déu. **El vostre combat és inútil. No podeu canviar el procés de la Història. Des d'En Hume va quedar palès que Déu i l'ànima no podien ésser objecte d'estudi empíric (En Kant, tot i que era un creient luterà fervent, va demostrar que la Metafísica no era possible com a Ciència). La Filosofia tomista restava definitivament batuda (Bé, continua essent la Filosofia oficial de l'Església romana).** Des de fa dos segles, el Positivisme és el pensament dominant al Món. És una Filosofia que va de la mà amb la Modernitat; ella mateixa és la Modernitat. I, respecte a Déu, aquesta filosofia es declara oficialment agnòstica. Faceu el que vulgueu, Ricard, però és una posició bastant ingènua escriure sobre el tema com si no hi hagués el Positivisme dominant a tot arreu. És ingenu fer recompte del nombre de "savis". **Allò que importa és que totes les institucions dels Estats moderns es fonamenten sobre els postulats positivistes, així com, per exemple, les escoles i la Universitat.**

Permeteu-me aquest consell paternalista, Ricard: l'enemic a combatre és el partit dels opressors, dels explotadors, dels injustos, dels genocides, dels mentiders, dels esclavistes. A mi tant m'és si sou creient; allò que m'importa és saber a quin

bàndol esteu. De moment, la impressió que em doneu és que, objectivament, treballeu a favor de Roma. Recordeu que el combat essencial d'En Luter fou contra Roma. I que l'alliberament dels cristians reformats fou l'inici del camí de la llibertat a tot el Món (Si més no, el triomf de la Reforma comportava la desaparició de la Inquisició, la clausura dels convents, la derogació de l'ordre sacerdotal i, per tant, dels Seminaris; i, en actiu, posat que no hi havia més autoritat que la Bíblia, l'alfabetització en massa dels habitants dels països protestants).

Creieu-me, Ricard: a l'Estat espanyol - i a Catalunya - som lluny de l'alliberament luterà. Sota la Modernitat aparent, s'amaga el depravat esperit catòlic. A diferència dels altres Estats d'Europa, aquí no s'ha vençut ni al Trono ni a l'Altar. L'Església romana espanyola no ha estat políticament desactivada. Continua disposant de tots els seus formidables poders socials, polítics, mediàtics i econòmics. L'Església catòlica és incapaç d'assumir la modernitat laica. I vós, Ricard? L'organització política de l'Església romana descansa sobre postulats monàrquics absolutistes i aristocràtics. A la seva cadena de comandaments no hi figura ni una sola baula democràtica. Respon a l'estampa secular del ramat, els gossos i el pastor.

Fora de l'home no hi ha Déu. No hi ha Déu, però sí hi ha homes. No hi ha Déu, però sí hi ha Esglésies. A Déu no el podem estudiar, però sí les Esglésies i els homes. Vós, Ricard, me parlau del Déu de la Bíblia, però no expliciteu de quina Església ni a quina societat. I, a Catalunya, com se us manifesta aquest Déu bíblic? Tal vegada a la mirada de l'Arquebisbe de Barcelona, En Carles, que diuen que fa obra de Déu? Ω

L'abstenció significativa

Atribuir la manca de participació en els òrgans de gestió democràtica d'institucions diverses al mer passotisme, a la desídia imperant o a l'apatia i manca d'interès per part de la població constitueix una manera de quedar amb la consciència tranquil·la per part dels qui gestionen els esmenats òrgans. Que hi ha un grau d'abstenció molt elevat en una determinada votació? Això vol dir que, cada dia més, la gent passa de tot, que cadascú va a la seua i que no hi ha interès en la cosa pública.

D'aquesta manera, els que sí que participen de la cosa pública queden amb la consciència tranquil·la i es poden presentar a si mateixos com a persones despreses, generoses, lliurades a la defensa dels drets de tothom, immersos gairebé en un martirologi absolutament esperpèntic.

Poder votar no implica automà-

ticament que existeixi una gestió democràtica. La democràcia exigeix també possibilitats reals d'incidir en la gestió, desenvolupament d'una comunitat participativa, foment i pràctica de la llibertat d'expressió, tolerància davant la crítica, i un llarg etcètera que no detallaré en el present paper.

Quan algú té molt clar que, votí allò que votí, no podrà canviar res en una situació concreta; que, votí el que votí, tot continuarà igual; tindrà tendència a l'autoexclusió. Quan algú s'autoexclou del sistema és perquè el sistema ja l'ha exclòs abans.

No és gens rar que a les eleccions dels Estats Units mai no votí ni el cinquanta per cent de la població. Això es produeix precisament perquè més del cinquanta per cent de la gent té una consciència ben clara que les coses aniran d'una determinada manera al

marge de llurs opinions, i que la seua capacitat d'incidència en això és aproximadament igual a zero. En aquest cas, per què s'hi ha de participar? Per legitimar encara més la política que facin les minories que realment prenen decisions?

Aquesta setmana hem assistit a les eleccions sindicals del funcionari docent de les nostres illes, a les eleccions a representants de professorat, pares i mares, i alumnes als Consells Escolars de Centre. Hi ha una dada significativa a destacar: en alguns centres, hi ha hagut una participació molt baixa de l'alumnat; en d'altres, la participació de mares i pares ha estat ridícula; en alguns, fins i tot, s'han combinat els dos factors i hi ha hagut poca gent jove i pocs progenitors que hagin votat. Quan en un centre escolar ens trobam que els alumnes no hi participen, això implica que no senten que tinguin cap possibilitat de fer-hi res, que realment només se'ls vol per assentir a les decisions

del professorat, i que no es fomenta la seua participació en la gestió de les coses importants i del dia a dia. Quan els pares i mares no hi participen s'ha d'interpretar de la mateixa manera.

No és legítim ni just carregar sobre el suposat passotisme de la gent el grau d'abstenció existent. Crec que quan es donen uns índexs tan elevats com els que s'han donat en aquestes últimes eleccions a Consells escolars, ens hauríem de plantejar unes quantes coses. Per exemple, si la representativitat existent actualment és justa. O si des de les directives de cada centre escolar i, sobretot, des de la pròpia Conselleria de Cultura, s'articulen les mesures necessàries per anar construint una comunitat escolar cada vegada més participativa i oberta i, per tant, amb més possibilitats de ser gestionada democràticament.

El professorat, en general, no ho entén, perquè el gremialisme imperant l'afavoreix. Afavoreix sobretot

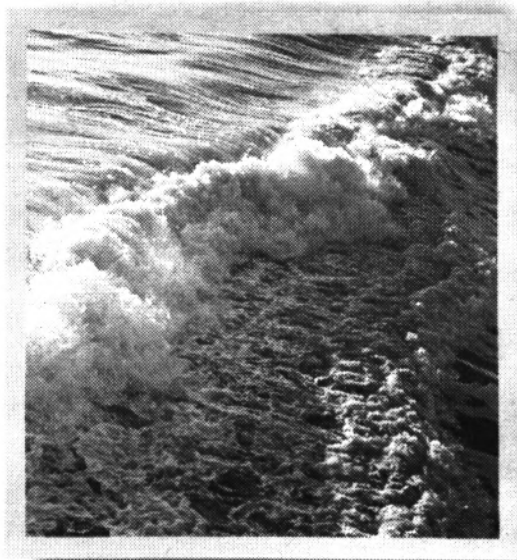
la possibilitat de poder continuar treballant amb uns mínims d'imaginació democràtica i de continuar manegant tot allò que fa referència al sistema educatiu. És clar que el meu gremi pot fer això perquè a hores d'ara, l'Educació no constitueix una prioritat pràcticament de ningú, i, per tant, ja va bé que les coses es maneguin d'aquesta manera.

Quan s'analitzarà - i no només dins l'àmbit educatiu, pres com a punt de referència per al nostre comentari - d'una manera honesta i desacomplexada, la qüestió de la participació democràtica? Quan es desestigmatitzarà l'abstenció? Quan els òrgans col·legiats, per continuar amb l'exemple, dels centres educatius, assumiran la seua responsabilitat en produir-se una abstenció massiva de un o dos dels tres o quatre col·lectius que integren la comunitat escolar?

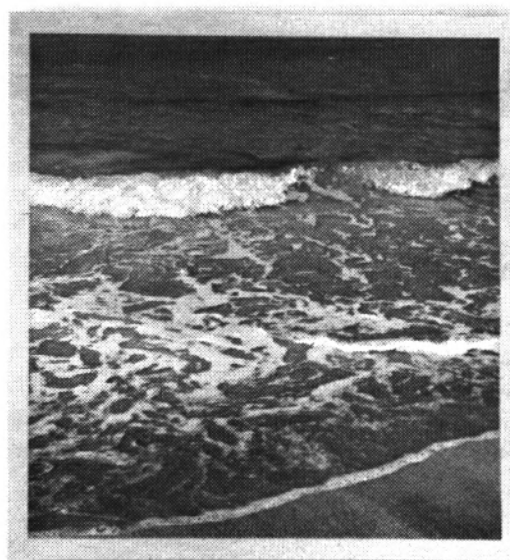
Bernat Joan i Mari
President d'ERC-Balears i Pitiüses

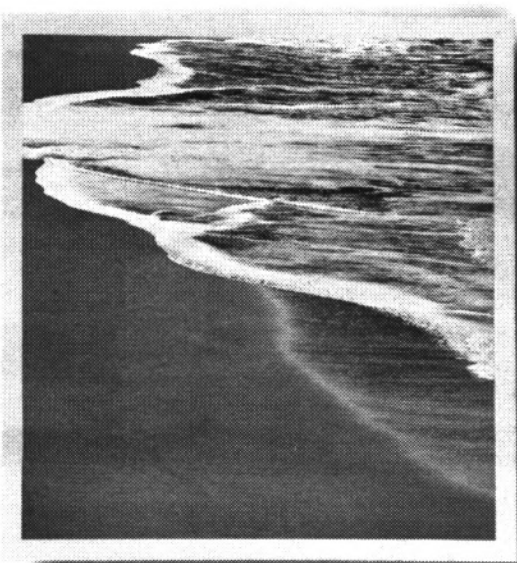
GOVERN BALEAR

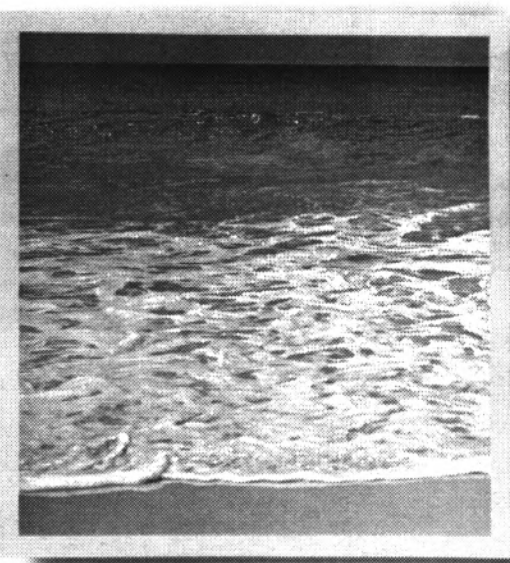
TENIM MALLORCA.

TENIM MENORCA.

TENIM EIVISSA.

TENIM FORMENTERA.

HO TENIM TOT PER ACONSEGUIR-HO TOT.

Tens la sort d'haver nascut a un lloc privilegiat. Tens el paradís. Tens el Mediterrani... I, sobretot, tens els mallorquins, els menorquins, els eivissencs, i els formenterencs. A Ses Illes, ho tens tot per aconseguir-ho tot.

SES ILLES: HO TENIM TOT PER ACONSEGUIR-HO TOT.

Supersticions

Des de l'antiguitat, l'excessiva veneració i temor a coses desconegudes i misterioses donava pas a les supersticions. Podria semblar que aquestes tinguessin per causa una manca de fe en la religió del poble, però era precisament el contrari, és a dir, un excés de bona fe i també credulitat, incultura i la impossibilitat d'anàlisi científica el que fomentava aquestes falses creences.

Al marge del fet religiós, sempre han hagut altres tipus de supersticions, i el nostre país no ha estat pas una excepció. Veieu-ne una mostra.

1. Al porc, si li treuen la brutícia es mor.
2. Amb roig de mal pèl, ni al cel.
3. Aranya de dia, carta o alegria.
4. Aranya morta, visita certa.
5. Aranya que pel seu fil es despenja, bona nova anuncia.
6. Barba de tres colors, barba de traïdors.
7. Calçada en dimecres, pluja abans de festes.
8. Casa feta, sepultura feta.
9. El dimarts no et llevis del llit, que et farà molt més profit.
10. Entre les dotze i la una, corre la mala fortuna.
11. Estidores obertes, desgràcies certes.
12. Gall que canta quan el sol ja és post, canta a morts.
13. Gos que udola, senyal de mort.
14. Home roig, de la fornada de Judes.
15. Home sorrut, val més no conegut.
16. L'esparver encanta els ocells que vol menjar, per que es deixin agafar.
17. Mentre Nostre Senyor és al Monument, no canta cap ocell.
18. Mirall trencat, plors aviat.
19. Ni en divendres ni en dimarts, a l'infant deus batejar.
20. Ni en divendres ni en dimarts, no et vulguis casar ni embarcar.
21. No fiquis lloca en dimarts, que els polls no veuràs quallats.
22. Piga a la cintura, senyal de bonaventura.
23. Poca barba i vermella de color, no hi ha res pitjor.
24. Quan un grill canta a la llar de foc, a la casa hi porta sort.
25. Qui menja raïm per Cap d'Any, té diners tot l'any.
26. Si vesses vi, trauràs la rifa.
27. Trencar el setrill, de mort diu perill.
28. Tretze a la taula, mala sort. Al cap de l'any, un de mort.
29. Vessar tinta, mala astrugància.
30. Vessar vi, bon destí; abocar sal, mal senyal. Ω

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

FIRA DE LA TARDOR DE SA POBLA

Són els amos del bar de la Tercera Edat **Can Planes de sa Poble**. Són uns 2.000 associats que hi van a fer tertúlia a jugar a cartes.

En Pep Pons i la seva dona són els presidents i en Tomeu Bennasser el secretari del **Magatzem de Material de Construcció FORSA, Son Fornès** de sa Poble.

En Pere Barceló és un dels socis de la **Fàbrica de begudes refrescants PICSA** de sa Poble. Eren a la Fira de la Tardor.

Fa 25 que en Guillem Sanç regenta la **Fonda Europa (Can Patena)** de sa Poble. Recomanava el llom amb salsa d'arbocets i la sarsuela de lluc. A la carta se menja per 1500 ptes. El menú en val 800.

Fa 6 anys a Maria Mir és la madona del **Restaurant Can Cotà** de sa Poble. Recomanava el me al forn i les anguilles a la mallorquina. Un lloc on se menja a la carta per una mitjana de 3.000 ptes. El menú en val 800.

Fa 13 anys que la Família Siquier-Crespí regenta la botiga **Ximenees Crespí** a sa Poble. En Crespí és mestre d'obres des de fa 30 anys.

Na Catí Joan i n'Antònia Bonnin regenten la **Floristeria Cati** al Port d'Alcúdia. Eren a la Fira de la tardor de sa Poble.

Fa 2 anys que na Margalida Ferrando regenta la **Botiga de Paraments sa Poble** a la carretera de Muro de sa Poble.

Fa 2 anys que en Tomeu Serra regenta sa **matança Chama, embotits artesans** a sa Poble. La madona de sa matança és na Bàrbara Cladera. A la foto amb al seva filla Caterina.

Fa un any que les germanes Serra són les distribuïdores dels vins i caves de la marca **Beatriu de Cardener** del Penedès.

Aspectes didàctics de l'exposició, "Egipte mil·lenari, vida quotidiana a l'època dels faraons"

PER MARINA FERRÀ I HAMELYNCK

La fundació la caixa ha tornat encertat amb una altra exposició ben didàctica, que ha durat fins fa poc temps. L'exposició "Egipte mil·lenari, vida quotidiana a l'època dels faraons" abarca tots els aspectes del dia a dia dins l'antic Egipte, especialment ens podem fer una idea de com vivien les classes adinerades, la noblesa egípcia.

Les troballes arqueològiques ens ajuden a entendre com devia ser aquesta vida. Aquestes s'han conservat molt be fins al dia d'avui gràcies a les càmeres de les tombes, les mastàbes i les piràmides, principalment.

L'exposició està organitzada per temes els principals serien:

- "L'espai Natural", contexte de la vida diària.

- "La noblesa", la vida particular d'aquesta classe social.

- "Escriptura i literatura", dedicada a l'alfabet jeroglífic, a les eines d'escriptura i als personatges que l'empraven més sovint com els funcionaris de l'estat i els escribes.

- "El faraó" secció dedicada en aquest personatge cabdal dins aquesta societat.

- "Els déus i els seus temples", per conèixer millor la religió egípcia.

- "Egipte en la guerra", quines armes empraven.

- "La família", tracta de la vida familiar, i toca diversos temes:

*Llar i mobles.

*Vestits, cosmètics i guarniments personals

*Música, dansa i jocs

- "L'artesanía", les peces que fabricaven.

- "L'art funerari i el més enllà" La vida d'ultratomba.

És molt extensa la quantitat de gràfics, mapes, maquetes, reproduccions i peces arqueològiques que trobam en aquesta exposició. Tot ens ajuda a entendre com era la vida quotidiana, la vida dins l'antic Egipte. És una cultura de la que sabem bastant gràcies no només a les troballes in situ sino que també pels testimonis bíblics del llibre de l'èxode, per exemple, entre altres llibres de l'edat antiga.

Multitud d'autors d'obres literàries, de cinema, escultors, pintors, etc. s'han encarregat d'apropar-nos la vida de l'antic Egipte.

Entre altres peces de l'exposició trobam, capçals de llit, senalles, ceràmiques com vasos rituals i ornamentals, escultures en miniatura, atuells amb formes zoomòrfiques, escultures que representen escenes familiars, matrimonis asseguts, funcionaris de l'estat, escribes, botelles, graneretes, cistells, bols, gerres, vasos i caixetes amb tapadora, cofres, tamborets amb el seient de vímet, relleus amb escenes familiars de la família del faraó, amb funcio-

naris, amb escenes del món dels déus, de la repressió contra el poble si no s'era un bon ciutadà, amb motius florals, amb soldats, etc, eines d'escriptura com un ganivet de tallar paper, pinzells i fustetes per escriure, estri de moldre tinta, óstracs (peces de pedra calcària amb una inscripció pintada o dibuixada al damunt), una reproducció d'un taulell de joc, pilotes de menut, cavallets amb rodets, espases, fulles de destrals, escuts, retrats, sarcòfags, bastons, sandàlies, taps per a les orelles, joies com braçalets, cinturons, collars, anells, arracades, amulets, penjolls, atuells, pinces, aplicadors i recipients per a cosmètics, pintes navalles d'afaitar, miralls, sonalls per a menuts d'uè, etc...

Aquesta exposició ha estat ben didàctica ja que ens endinsa dins la vida de la noblesa egípcia. Ens ensenya fins a quin punt arribava el poder del faraó, que era etern i indestructible. Considerat un déu vivent, el poble estava sotmès a la seva voluntat. Era una societat fortament esclavista. Cosa que saben molt be els jueus. Encara que també van esclavitzar més pobles com per exemple els nubis (que vivien on és ara Etiòpia aproximadament). En fi no és una vida política ni social massa envejable sino tot el contrari, ja que era un règim completament totalitari i tancat. Per això l'admiren els grups neonazis i s'inventen històries sobre la suposada procedència ària del poble de l'antic Egipte, aprofitant així un buit històric ja que se desconeix d'on podrien procedir, com sempre tergiversen la història per a les seves finalitats propagandístiques cosa que es pot evitar si se coneix la història vertadera.

Exposicions com aquesta ajuden molt al poble a conèixer a fons tot això. Ω

BIBLIOTEQUES DE MALLORCA
- Centre Coordinador -

BIBLIOTECA PÚBLICA MUNICIPAL DE S'ARENAL

AJUNTAMENT DE LLUCMAJOR
CARRER BERGA, 64
07600 S'ARENAL
Tlf. 971 44 06 41

HORARI:

De dilluns a divendres de 15'30 a 20'00 h.

A MÉS DE LLIBRES I REVISTES TAMBÉ
DISPOSAM DE VIDEOS I C.D.

VOS HI ESPERAM A TOTS!

Consell Insular
de Mallorca

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA (XXVIII)

Fí del Casal de Barcelona: Martí l'Humà (1396-1410)

PER RICARD COLOM -TLF. 964 207607

"Assolida l'alienació del sotmès per mitjà (bàsicament) de la coerció física, la tasca del colonitzador es concreta a mantenir aquest estat d'alienació i a convertir-lo en el seu (nou) estat "natural", per ço la colonització significa sempre la falsificació de la història, o àdhuc la seva anatematització".

(Heinz Dieterich, *Emancipació i identitat d'Amèrica Llatina: 1492-1992*)

19.5.1396: **Joan I mor misteriosament a Foixà**, prop de Torroella de Montgrí mentre caçava. Segons la versió oficial, per una caiguda del cavall, però, **potser assassinat per oficials traïdors**. Jeu al Monestir de Poblet.

5.1396 a 5.1397: Regència de Maria de Luna, muller de Martí l'humà (qui és a Sicília), recolzada per les ciutats i viles reials, que confiaven de recuperar l'ascendent perdut durant l'anterior regnat.

5.1396 a 5.1410: **Martí l'Humà o l'Eclesiàstic**, tímid, bondadós i lletraferit, succeeix son germà Joan I, tots dos fills del Cerimoniós.

Ca. 1396: *Sermó*, obra de Bernat Metge que inverteix els conceptes morals. Va quedant clar que Metge és un epicuri total, clar símptoma de la decadència del temps català.

5 i 6. 1396: Detenció i processament contra 38 funcionaris i consellers reials, entre ells Bernat Metge, sospitosos d'haver assassinat Joan I, car hi havia molta opinió contrària als seus consellers. Acusats d'abús de poder, malversació i robatori de fons públics i conspiració contra el rei.

13.10.1396: Mateu de Foix envaeix Catalunya amb 5000 homes per la vall de la Noguera Pallaresa, Castellbò i la Conca d'Orcau.

1396-1402: **Fra Bonifaci Ferrer trasllada del llatí La Bíblia Valenciana**.

c. 1396-1404: Antoni Canals, al pròleg de sa versió del *De Providentia* de Sèneca parla del gran ambient intel·lectual, ben secularitzat, entre els classes altes catalanes: ja existeix la *cultureta* al tomb de la nostra decadència.

14.12.1396: Martí l'Humà s'embarca a Trapani (Sicília) per

tornar a Catalunya.

12.1396 a 1.1397: L'Humà passa per Càller i l'Alger (Sardenya). Al·l'illa, Doria i d'Arborea continuen la resistència sarda.

Hivern 1397: Els catalans obliguen Mateu de Foix a retirar-se.

2.1397 a 3.1397: L'Humà passa per Còrsega, on s'entrevista amb els d'Itria i della Roca, els clans dels caps corsos pro-catalans.

Ordena el desembarcament de tropes de Sardenya i Còrsega per ajudar els aliats corsos.

3.1397: L'Humà passa per Marselhan (Marsella) i Avinyon (Avinyó), on ret homenatge al Papa aragonès Pero de Luna, Benet XIII.

Finals 3.1397: El rei desembarca a Barcelona.

5.1397: El rei confirma els privilegis de Barcelona.

1397: Bona part dels acusats d'assassinat de Joan I ja es troben n llibertat: "*De natura d'anguilsiats / en quant ferets*" (Bernat Metge, principi de la decadència moral teòrica dels catalans) Pesta entre al pagesia catalana. Unió de Kalmar.

1397-1398: *Llibre dels bons amonestaments*, d'Anselm Turmeda, reeditat ben sovint (serví de lectura escolar fins ben entrat el s. XIX), Hi correspon el famós *Elogi dels diners*. Representa la ironia i l'escepticisme, és un plagi de la *Dottrina dello Schiavo de Bari*.

Diners de tort fan veritat, e de jutge fan advocat, savi fan tornar l'home orat, puix que d'ells haja.

Diners, magres, fan tornar gords, E tornen lledesmes los bords. Si diràs "jas" a homes sords, Tantost se giren.

Diners tornen los malalts sans; Moros, jueus i crestians, lleixant a Déu e tots los sants, Diner adoren.

(_) *Diners, doncs, vullés aplegar. Si els pots haver no els lleixis anar; Si molts n'hauràs poràs tornar Papa de Roma"*

(_)

De fet, és una crítica brillant però fàcilment transformable en simple pragmatisme materialista dissolvent de la consciència nacional: sens dubte aquests versos han influït sobre la psicolo-

gia col·lectiva dels catalans.

8.1397: Arriba a Mallorca N'Hug d'Anglesola, amb l'inusitat títol de virrei i plens poders per a aplicar-hi reformes dures.

7.10.1397 al 10.4.1400: L'Humà resideix a Saragossa.

1397 ó 1400: A Gandia o a València, naix Ausiàs, fill d'en Pere March, cavaller i poeta trobadoresc, de la branca valenciana dels March, i de na Lionor Ripoll.

5.1398: Corts aragoneses a Saragossa, amb juraments forals i reials.

8.1398: En resposta a una acció pirata contra Torreblanca (Plana Alta) el rei, amb les autoritats de Mallorca i València, envia un estol contra Tlemcen, en concret ataquen Tedilis, sense resultats apreciables.

1398: Els jurats de València s'adrecen als consellers de Barcelona per comunicar-los que l'estol conjunt enviat contra Barberia, es troba a Moraira (la Marina), a causa d'una forta tempesta.

Cobles de la divisió del Regne de Mallorques, Anselm Turmeda, escrites a prec d'uns honorats mercaders mallorquins. Evoquen els temps feliços de l'època musulmana, probablement més tolerant. Són d'una gran perfecció literària, sense mordacitat.

Consagrada l'església gòtica de sant Miquel, a Cardona (Bages). Barcelona compra dos castells de l'Ebre per assegurar-se els grans transports pel riu.

28.9.1398: Lletres reials als jurats de València i de Ciutat de Mallorca i als consellers de Barcelona: el rei i la clerecia de França, instigats per la Sorbona, havien retirat l'obediència al papa aragonès i, per forçar-lo a renunciar, un exèrcit francès assetja Avinyó. El rei fa transmetre-hi un estol català per auxiliar-lo: "*_ si per nós no li és socorregut prestament, ell i tots aquells qui ab ell són, de nostra nació, porrien encórrer en llur persones e béns irreparable perill, de que es seguiria a nós e a tota nostra nació vituperi i escarn*".

Finals 1398: Naus valencianes i mallorquines trameses per l'Humà, no poden pas remuntar el Roine i s'han de retirar.

1398-1399: **Bernat Metge** escriu *La Somni*, ja ben tocat per l'humanisme, en el model més

Els sermons, escrits en català de sant Vicent Ferrer arrossegaven amb força les multituds, que escoltaven un llenguatge directe, colorista i ple de sabor local. Detall d'un retaule del segle XVI, procedent de Santo Domingo de València.

pur de la prosa catalana. És la seva obra capdal: l'autor hi dialoga amb Joan I, Orfeu i Terèsies, els quals se li apareixen en somnis, en uns diàlegs filosòfics a l'estil dels de Plató i Ciceró. Es una pintura realista de la vida social del segle XIV. "*Ço que veig crec, e del pus no cur*", escriu aquest protoateu de l'oligarquia catalana corrupta i explotadora.

1398-1400: *Scala de contemplació*, obra mística d'Antoni Canals dedicada al rei. Festes de coronació del rei a Saragossa: el Justícia d'Aragó s'empara dels

bagatges dels ambaixadors valencians, instat pel feudal de Xelva (pro Fur d'Aragó al regne valencià).

Martí jura no vendre ni empenyorar viles, llocs, rendes, oficis_ sota cap pretext. Després faria legalment per a poder fer-ho i recobrar-los mes tard.

Comença un intents treball predicador i missioner de Fra Vicent Ferrer. Va acompanyat de més de 300 penitents i flagel·lats.

Assalt a la moreria de València.

"Seguesca el temps qui viure vol;
Si no, poria's trobar sol
E menys d'argent" (...)

Si volets hui haver gran lloc,
Llagotejats;
E privadesa no vullats
De dona casta
(molt hom sen vana qui no en tasta,
d'aital vianda).
Haver no podets valor granda
Si no robats.
Consciència no hajats
Si volets viure.
E si volets la gent far riure,
Siats ben nici.
Treball llunyarets, e desfici,
Dels vostres cors;
E girats a tothom lo dors
Qui lleial sia.
E no vullats haver paria
De pobra gent,
Si no us donen de llur argent
I us fan fermaça.
Tomb d'aquella part fa balança
On vos fan llum.
A tots pagarets de fum,
A qui degats:
E jamés cosa no façats,
Que be us estia (...)
Ab hom qui haja lo bec groc
Fets companyia;
E si bella muller havia,
Dats-li entenent
Que sóts son acostat parent,
O el fets compare;

SERMÓ (fragments)

BERNAT METGE. (BARCELONA, MITJAN S. XIV-1413)

E si lo marit havia mare,
Gardats-vos d'ella.
Si volets haver muller bella,
Grassa ne plena,
si batre us vol, parats l'esquena
o us morits tost (...)
Siats natura d'anguila
En quant farets.
Jamés dejunarets
Sinó en dorment.
No pot haver poc estament
L'hom atreuit.
Si volets ésser bon marit,
Siats modorro.
A tot hom donarets pel morro,
Que pler vos faça.
I si algú mal vos percaça
Aquell amats
Si en monestir privadajats,
Tot és finat.
Si volets ésser mullerat
A vostre honor,
No hi entrevinga corredor,
Mas qualche dona
A qui sia feta part bona
De les cillades.
E jugarets a les canviades
De les mullers.
Ab vidues haurets diners
Si us hi fregats;

Car, puix han llurs marits robats,
Si ho sabeu fer,
Pujar-vos han a cavaller
O a ric-hom.
James no porets ésser prom,
Si no sóts sord.
Si volets estament en cort,
Siats frescal (...)
La gent vos tindrà per hom foll,
Si no guanyats
O la muller no computats;
Puix guany aport,
Lleixat-la s'anar al deport
En nom de Déu;
Car vostra vida serà breu
Si àls ne fets (...)
Si malcarat sóts e dolent
En desastruc
En muller bella
No menyspresets la dona vella
Puix sia llisa,
Majorment si enten de guisa
De l'arresar.
Si volets bones obres tractar
En qualche part
Dones hic ha que van en part
Totes setmanes,
Sinó el diumenges, que són sanes:
Vejats miracle!
Puis van besar lo tabernacle

Jus santa creu.
Bé és orb que per crivell no es veu:
Jo sé què dic.
Jamés no tingats per amic
Null hom qui us am
E si el veiets morir de fam
No li aidets.
E quan muller pendre volrets,
Si és encetada
Per vós no sia menyspreada,
Car més ne val;
E si algú vos en diu mal
Deit-l'hi tantost.
E si no és venguda al sol post,
Jaga defora
Quan la veurets tornar, si plora
Ni és fellona,
Abraçats-la, que en poca estona
Farets la pau.
No us altets d'hom si no té clau
De la farina.
Tot hom prenga aquesta doctrina,
Car fort és bona:
"Lo marit deu pintar la dona
e fer lo llit".
Si volets ésser mal graït
Deits veritats.
Tots los absents són oblidats
Així com morts.
Injúries farets e torts
Generalment,
E puis haurets gran estament
E bona fama,
E serets quiti de la flama,
Que en infern crema (...) Ω

Sa Pobla guardonada de nou

IX Festa de les Lletres Catalanes

L'escriptor de Sa Pobla Miquel López Crespí guanya el Premi de Literatura de l'Òmnium Cultural

L'escriptor de sa Pobla Miquel López Crespí acaba de guanyar el premi de novel·la 1998 de l'Òmnium Cultural

L'escriptor de sa Pobla i col·laborador de *Diari de Balears*, i de *l'Estel de Mallorca* (entre moltes altres publicacions), Miquel López Crespí, acaba de guanyar el premi de literatura en la IX FESTA DE LES LLETRES CATALANES 1998 amb la novel·la *La Ciutat del Sol*. Cal recordar que, amb el poemari *Record de Praga*, també havia obtingut un dels més importants premis de poesia que són lliurats al Principat. Aquest premi tenia una dotació de tres-centes cinquanta mil pessetes. Mesos abans, l'escriptor de sa Pobla havia guanyat, amb una traducció de la seva obra al castellà, el Premi Internacional de Poesia que concedeix la Diputació de Soria (premi dotat amb un milió de pessetes).

La Ciutat del Sol és una novel·la ambientada en la Mallorca del segle XVI. L'autor de Sa Pobla narra en aquest llibre les aventures i peripècies d'un grup de mallorquins (ager-

manats que fugen de les persecucions reials, jueus, bandejats...) que parteixen a la recerca d'un ignot reialme. Creuen, guiats per informacions proporcionades pels estudiosos del Call, que trobaran un món nou, una Terra de Promissió on, a part d'innombrables riqueses, els protagonistes -perseguits per la Inquisició i les autoritats de l'època- gaudiran finalment de justícia i felicitat.

El premi de literatura de l'Òmnium Cultural comporta la publicació de la novel·la guardonada en una important editorial del Principat. Fa poc temps que Miquel López Crespí guanyava també alguns dels premis de poesia més envejats dels Països Catalans (lliurats a Alacant i Tarragona) amb les obres *Hivern* i *Anyada de sang*.

L'autor de sa Pobla ha publicat darrerament diverses obres de narrativa, teatre, poesia i assaig

L'autor de sa Pobla ha publicat darrerament diverses obres de narrativa, teatre, poesia i assaig. Entre els llibres més destacats podem citar: *Els poemes de l'horabaixa* (poesia,

Andorra 1994); *Crònica de la pesta* (narrativa, Girona, 1993); *El cicle dels insectes* (poesia, Edit. Moll, 1992); *L'Antifranquisme a Mallorca (1950-1970)* (memòries, El Tall, Ciutat 1994); *Històries del desencís* (narrativa, Moll, 1995); *Punt final* (poesia, Edit. Moll, 1995); *L'obscura ànsia del cor* (poesia, UIB 1996; *Vida d'artista* (Premi de narrativa de la Generalitat de Catalunya, Girona 1995); *Planisferi de mars i distàncies* (poesia, Edit. Columna, 1996); *Estiu de foc* (novel·la, Editorial Columna) i *El cadàver* (teatre, Pagès Editor). L'Editorial Moll publicarà properament *Revolta* (un dels poemaris més importants escrits a Mallorca en aquest segle). Algunes de les seves traduccions han estat guardonades i publicades a Madrid, Bilbao, Sevilla, València, etc. Entre les nombroses traduccions al castellà que han rebut guardons internacionals podem destacar el *Premi Internacional de Literatura "Camilo José Cela"* concedit a l'obra *El mecanismo del tiempo*. Ω

(Redacció)

Lluna

I la lluna, que passava
entre un núvol i el xiprer,
una llàgrima vessava al mar serè.

Quan l'infant que la mirava,
somnia-la un fanalet,
va sentir el murmuri pàl·lid
d'un lament:

"La pobresa... mai...
la pobresa... mai!"

"En el meu vogar celeste
m'ha obsedit el seu atzur
i mestrejo la penombra per als seus ulls,

que la llum no els escarneixi
amb llur propi desesper
precisant perfils al fred, la fam,...

La pobresa... la vergonya..."

"Seré còmplice en l'angoixa,
confident d'anells nocturns
i confort dels seus rancors en la quietud.

Seré alè per a la revolta,
seré empar dels seus recels
i mirall del seu despit per l'univers,

la pobresa... mai!"

I la lluna, que passava
entre els segles i els teus ulls,
una llàgrima vessava per... Ω

Lletra i música: Lluís Llach.

La construcció com a destrucció

PER JOSEP SERRA.
PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-MALLORCA

La manifestació del 12-N va esser una clatellada al Govern, però no sempre les lectures triomfalistes o derrotistes serveixen per transformar la realitat. L'endemà, un humorista dibuixava un promotor que deia que aprofitant la concentració s'havia fet d'or venent adossats i pocs després un articulista indicava que els sindicats havien estat els grans protagonistes, ja que era la via de deixar entendre que l'abundància d'avui és la fam de demà per als obrers de la construcció, la qual cosa es contradiu obertament amb la concentració de "constructors" i afins que es va fer a Sóller fa uns quants mesos.

Hi ha una mica de tot, segurament, però a la base de l'actual desgavell apareixen gairebé simultàniament uns factors que cal analitzar més profundament:

La bona marxa de l'economia illenca per a un sector molt important de la població provoca uns excedents econòmics que cal afegir als estalvis acumulats en forma d'actius bancaris o de doblers negres: els primers anys de l'actual dècada varen estar condicionats per una política bancària que afavoria l'estalvi a partir del pagament d'uns interessos força elevats.

Els darrers anys, però, el mercat de capitals (representat físicament pels bancs) ha hagut de variar la seva estratègia per una progressiva i aparentment irreversible —a curt termini— crisi dels mercats asiàtics i la inestabilitat dels valors invertits en borsa a nivell internacional.

I els bancs no van de perdre. S'han trobat amb un stock de capital que no volen arriscar en els mercats de valors, amb uns fons "grisos" que han de depurar abans de l'entrada en vigor de l'euro, amb uns beneficis extraordinaris derivats dels préstecs a alt interès i les rendes obtingudes en la borsa, i han optat per traspassar tota la càrrega als ciutadans.

El consumidor final, el ciutadà en general, davant tanta bonança i tanta incitació al consum no pot resistir fàcilment la pressió mediàtica: Mallorca va bé, Espanya va bien, els interessos són més baixos que mai... I aquí és on es reactiva la construcció, no ja com a increment de l'oferta hotelera i turística en general, sinó —i molt majoritàriament— com a demanda interna d'un ampli sector de ciutadans que es deixen seduir per l'oferta en un clima psicològic que indueix a pensar en positiu.

Aquesta construcció actual, pel que es veu, ha augmentat considerablement el nivell d'ocupació en el sector, tant que les oficines de treball temporal són incapaces de

reclutar prou efectius per satisfer la demanda de picapedrers, però la formació professional de bona part d'aquests treballadors deixa molt a desitjar i únicament contribueix a satisfer les ànsies de guanys fabulosos de promotors i de constructors que es volen refer d'uns anys magres, massa sovint a costa de la qualitat dels nous habitatges.

I heus aquí el gran dilema que també és el gran problema: Qui s'atrevirà a aturar tantes noves urbanitzacions que responen majoritàriament a l'augment de la demanda interna? Qui voldrà assumir els costos polítics d'indicar als ciutadans que no és bo per al futur de l'illa voler tenir tothom una caseta si ja es té una casa? Com es justifica la decisió política d'impedir ara fer una casa a la vora de la que el veïnat del 3r-2a va construir legalment fa un parell d'anys?

La resposta sembla clara: es tracta del bé comú, un concepte al qual cal al·ludir cada cop que les coses es desgavellen massa i que apela al sentit comú de tots i cada un dels ciutadans perquè tots i cadascun de nosaltres pugui tenir esperances de mantenir o millorar la pròpia qualitat de vida en el futur. Un altruisme egoista podríem dir-ne d'això: renunciem a qualche cosa que desitjarem però que realment no necessitem vitalment i a la vegada ens beneficiem personalment d'aquesta decisió. Ω

L'ESTEL EL DIARI DELS MALLORQUINS

SUBSCRIVIU-VOS-HI !! • ANUNCIAU-VOS-HI !!

TEL.: 26 50 05

1956 - 1996
40 ANYS DE TELEVISIÓ,
40 ANYS DE MANIPULACIÓ.

"SI NO ANEU AMB
COMPTE, ELS MITJANS
DE COMUNICACIÓ, US
PORTARAN A ODIAR ALS
OPRIMITS, I A ESTIMAR
ALS OPRRESSORS".

Malcolm X

CAFÈ-BAR JIMMY JAZZ
Carrer del Clos, 53
08700 IGUALADA (Anoia)
Tel. (93) 803 34 26

DE TU DEPEN

Els uns parlen castellà perquè consideren que "fa més fi". El que demostra que no saben ben bé allò que és realment fi, noble i normal: parlar la llengua del país on vivim.

¿PARLARÀ CATALÀ?

Perquè ja n'estem tips que encara duri el reat de cervell que varen fer als nostres pares. La responsabilitat de la nostra generació és anar al fons del problema.

El poder de l'amor

RECULL DE RICARD COLOM

"Qui ama té deus que el protegeixen".
(Albius Tibul, 50-19 a.C. poeta elegíac romà).

"Com més despulat és l'amor, més gelor té".
(Joan Owen, 1560-1622, poeta epigramàtic anglès).

"No parreu mai d'un afecte malbaratat! Un afecte no fou mai inútil".
(Henry W. Longfellow, 1807-1882, poeta estado-unidenc).

"Amar o haver-hi amat: n'hi ha prou".
(Victor M. Hugo, 1802-1885, escriptor francès romàntic).

"L'amor renova l'home, tal com la cobejança l'envelleix, l'amor el rejuveneix".
(Agustí de Bona, Numídia, 354-430, motor de l'Església d'occident durant la caiguda de l'Imperi).

"Els homes han de menester d'ésser estimats per ésser feliços i de ser, si fa no fa, poderosos per a ser estimats. Aquell que pot prescindir d'ésser estimat pot prescindir de tot".
(André Maurois, 1885-1967, escriptor francès).

"Que en són de savis, aquells qui únicament són babaus en l'amor!".
(James Cook, 1728-1779, mariner anglès qui lluità contra els espanyols).

"L'amor no coneix guariment, però és l'única medicina per a tots els mals".
(Leonard Cohen, nat el 1934, cantant canadenc de la vella revolució).

"T'estim força car a la teva vora trobí el camí per a tornar a estimar-me".
(Attila Jozef, 1905-1937, poeta hongarès).

"Hi ha qui té el desig d'estimar, però no la capacitat de fer-ho".
(Giovanni Papini, 1881-1956, escriptor catòlic florentí).

"No passem pas pena per ser estimats per allò que tenim: n'hi ha prou amb posseir-lo. Però el talent, la virtut que manquen obren dins l'ànima petits abismes, i el paper de l'altri rau a omplir-los. Damunt de cadascuna de les nostres mancances i insuficiències ens cal una compresa d'amor".
(Paul Gerdely, 1885-1954, escriptor francès).

"L'amor és l'únic que junyeix la creatura amb Déu i els uns amb els altres en la concòrdia".
(Talisi de Líbia, s. VII, Centúries 1:5). Ω

Libres que cal llegir

Poemes de la presó: la poesia mallorquina antifeixista (1977)

MATEU MORRO, HISTORIADOR

Una introducció de Miquel López Crespí

(Per l'hivern de 1976, a la presó de Ciutat, a part dels seminaris d'història, ens entreteníem com podíem. Sovint els companys de fora em demanaven que els escrivís algun llibre de poesia combativa. Com és de suposar, en aquelles alçades de la nostra existència -a punt de fer els trenta anys!- érem a milions d'anys llum de qualsevol herència del noucentisme. El concepte d'"obra ben feta" a començaments dels anys setanta, després d'haver assimilat a fons les troballes culturals dels situacionistes, ens sonava -i ens sona encara!- a trampa, a amagatall covard de la consciència, a servitud envers els poders establerts i, sobretot, a militància activa en la conservació d'una particular situació social i cultural injusta. Teníem ben a prop les actituds de compromís actiu amb el nazifeixisme dels Villalonga, la mateixa M. Antònia Salvà amb els seus versets en honor del general Franco, l'actitud d'un Llorenç Riber o d'un Joan Estelrich contra Catalunya i contra la República... En tots ells trobàvem escrits justificant l'"obra ben feta" alhora que activament -amb la ploma posada al servei dels botxins del nostre poble- encoratjaven diàriament els escamots d'afusellament que exterminaren, en temps de la guerra, quatre mil mallorquins i mallorquines, la flor i nata de la nostra comunitat, els homes i dones que, lluny del cacic i els seus intel·lectuals, havien començat a bastir un nou país més obert, republicà i lliure. A part, parlant amb en Francesc Mengod -l'estrateg de les nostres finances-, em suggerí la idea de fer algun llibret per a vendre i ajudar l'organització econòmicament en sortir de la presó. Per tant, Poemes de la presó, el llibre de poesia militant que més es va vendre en temps de la transició, sorgí d'aquestes especials circumstàncies. El temps que ens sobrava, la necessitat de diners que tenia l'OEC per a pagar les fiances, la bona disposició -malgrat els atemptats de la Brigada Social- que tenia Teresa Nieto pel que fa a l'edició dels materials que li portàvem... Quan el vaig tenir enllestit, en Mateu Morro, aleshores el màxim dirigent del comunisme illenc i bon amic, m'escriví un sentit i combatiu pròleg que, amb una citació de Vladímir Ilitx Lenin explicava una mica quina era la nostra concepció de la literatura i de la poesia en aquelles alçades de la lluita antifeixista. La cita de Lenin deia: "Serà una literatura lliure, perquè servirà, no a damisel·les cansades de tot, no als 'Deu mil de dalt', carregats d'avorriments i de greix, sinó a milions i a desenes de milions de treballadors, que són la flor i nata del país, la seva força, el seu futur" (Vladímir Ilitx Lenin, L'organització del Partit i la literatura del Partit).

El pròleg de Miquel Ferrer (Mateu Morro) concretava encara més aquesta concepció del fet cultural que ens era comuna a tot dos).

Un article de Mateu Morro (el Miquel Ferrer de la clandestinitat).

"Avui tothom parla de la penúria cultural existent a les Illes, de l'ensopiment generalitzat que regula l'activitat creadora, gairebé de tant de parlar-ne se n'ha arribat a fer un lloc comú, s'ha convertit en un tòpic que no ens ajuda a descobrir la realitat del problema, en la disculpa d'una inhibició no justificada. No valen excuses, si existeix un desert cultural és en gran part perquè hi ha mancat un decidit esforç col·lectiu, la capacitat dels pobles dinàmics i creadors, els quals ni dictadures ni feixismes aconseguïen sotmetre.

'Han sobrat intel·lectuals de la 'ceba', recreadors del passat, enyoradissos de la vella societat, i ens han

faltat aquells 'intel·lectuals orgànics' del proletariat i de les classes populars, que amb la seva tasca dins tots els terrenys fessin possible l'aixecament polític i cultural d'un poble vigorós, amb una recobrada confiança amb ell mateix, que despertassin del seu somni a aquest poble tantes vegades vençut.

'No caiguem emperò, una vegada més, en la postura del 'progre' que tot ho critica, tot el que fan els altres ho fan malfet, però que és incapaç de donar la més mínima passa envant. Rebutgem aquests àcrates de saló, messiànics, de tornada de tot, que amb la seva buidor i esterilitat creadora no fan més que paraitzar el recobriment cultural i polític del nostre poble. Avui, com sempre, no és possible ésser neutrals, per molt que desagradi a aquells que mai es volen comprometre perquè res els pareix convincent. Ja no hi ha lloc pels grans deus del personalisme, redemptors de mitja humanitat a través del seu gran protagonisme a les xerrades de cafè.

'La tasca a fer, avui se'ns presenta d'una forma nítida; cada dia el treball es més clar. Milers de treballadors van dibuixant en lletres roges de sang l'objectiu dels nostres esforços. Avui s'està amb el poble treballador o s'hi està en contra.

'És per això que afirmam amb rotunditat la mort de la 'independència' del treball cultural de la lluita de cada dia. És necessari construir un nou art. Ens hem de posar a la tasca definitivament. Facem mil estrelles la torre d'ivori dels mandarins de la cultura.

'Segurament se'ns ataca d'esquemàtics que no respecten l'art com a una 'creació+ individual'. Tanmateix, com digué Mao: 'En el món actual, tota cultura, tot art i literatura pertanyen a una classe determinada i estan subordinats a una línia política determinada. No existeix en realitat l'art per l'art, ni l'art que estigui per damunt de les classes', i no convé amagar la realitat darrera falsos formalismes.

'Es per això que aquests poemes d'en Miquel són poemes valents, poemes de combat, poemes que obren nous camins i rompen una tradició que -amb les escasses excepcions d'un Bartomeu Rosselló-Pòrcel, Blai Bonet o d'un Miquel Bauçà- no ha fet més que continuar els vells motlles ètics i estètics de l'Escola Mallorquina. La nostra poesia, la nostra literatura, necessita baixar al carrer, baixar a les presons, fondre's dins el poble, aprendre el seu llenguatge i transformar-se en una arma de combat. Una arma contra la son que ens manté inactius, una arma estimulante que ens ajudi en la nostra lluita de cada dia a la fàbrica o al barri, a la facultat o al carrer.

'Dins la confusió, dins la desintegració de la cultura tradicional i la cultura burgesa, és necessari construir una nova cultura popular que entronqui amb la tradició progressiva del nostre poble, que faci possible el redescobriment de les 'senyes d'identitat' perdudes. És necessari aixecar una nova concepció del món, és necessari crear els instruments ideològics i culturals que facin possible la superació del predomini burgès dins aquest camp, i l'avanç cap al socialisme.

'I aquesta enorme tasca únicament pot ésser portada per un 'intel·lectual col·lectiu, el sol cap amb centenars de cervells de què parlava Gramsci, és a dir, un partit proletari, un partit comunista que faci seva la gran tasca de construir l'hegemonia política i cultural de les classes treballadores.

'Això és el que han comprès milers d'homes que, com Miquel López Crespí, s'han compromès amb una classe i amb un partit, sense els quals la seva feina no tendria un sentit clar". Ω

Miquel Ferrà i Martorell: un reconeixement merescut

PER GABRIEL JANER MANILA.

Estic convençut, encara que probablement es tracta d'una convicció no gens compartida, que el reconeixement a l'obra d'un escriptor honora el treball i els dies de tots els escriptors. L'homenatge a Miquel Ferrà i Martorell, tot just guardonat amb el premi "Ramon Llull", és també una distinció per a tots aquells que conreen l'art d'escriure, la quimera de contar històries i construir realitats imaginàries.

La dèria d'escriure li ve a Miquel Ferrà de molt lluny. De jove, a començaments dels anys seixanta, escrivia novel·les per encàrrec a fi de poguer-se pagar els estudis: novel·les bèl·liques que es publicaven en edicions populars i costaven un duro, i que firmava amb el pseudònim de Mike Farrel. Històries de nazis i de partisans, de missions secretes, d'espionatge i guerra. És ben segur que el conreu d'aquest gènere de masses estimulà una de les grans qualitats que han marcat tota la seva obra: l'enorme capacitat de fabulació.

En Miquel ha definit aquesta capacitat amb paraules senzilles. Deia, fa alguns anys, en una entrevista periodística: "partint d'un personatge, un fet o una dada històrica, començ a treballar la ficció narrativa". I afegia: "Es tracta d'establir alguna hipòtesi sobre els punts obscurs i, si és possible, desmitificar la història oficial". I pens que ens estava donant el secret del seu art. Imaginar una hipòtesi, tot partint dels punts obscurs de la història, i posar-la al servei de l'altra història, la que es conta en veu baixa, la proscrita. Al servei de la desmitificació. En definitiva, una invitació al joc d'omplir els espais obscurs de la realitat amb els productes que la imaginació produeix.

I pens que aquesta és una de les funcions més provocadores de la literatura: la capacitat de comprometre el lector amb els espais obscurs. Allò que se sap cert pot ser no acaba d'ésser literatura. La imaginació del lector es provoca des de la incertesa, des de l'ambigüetat, des de l'obscura presència d'una realitat només intuïda. Potser, la literatura és feta de malpensaments.

He de dir que el veig un escriptor de la corda d'Italo Calvino: fabulador venturós i apassionat, a vegades irònic, en altres ocasions tendre, i dramàtic, i burlesc. Capaç de fabular continuament, de pervertir la realitat, d'escodrinar les ombres obscures. En aquella mateixa entrevista, hi declarava l'absoluta fidelitat a la seva terra: la vall de Sóller, on va néixer l'any 1940. Venia a dir: Sóller és present a totes les meves novel·les perquè es tracta del nucli d'on parteix la història... I això em recorda aquell episodi de "Les ciutats invisibles" de Calvino: Marco Polo respon al Kublai Khan, que li ha retret que mai no li parlà de la seva ciutat, tot i que li ha recontat com són les ciutats per on ha passat: Sempre us he parlat de Venècia; perquè a través de Venècia vaig aprendre de veure les altres ciutats.

No es tracta en aquest breu espai d'aixecar acta, títol rera títol, de la seva obra, abundosa. Però m'agradaria deixar constància del meu afecte pel treball literari, rigorós i plaent d'en Miquel Ferrà. Escrit amb generós amor a la llengua del país, instal·la de manera admirable en la fabulació els difícils malsons sorgits de les ombres. Ω

Visita la pàgina de L'ESTEL a Internet!

Us podeu subscriure per E-mail a estel@balearkom.es indicant les dades que figuren a la butlleta de subscripció.

Les trobareu també a <http://www.balearkom.es/usuarios/estel/>

RECEPTES DE CUINA

Arrossos secs Paella d'arròs de bacallà en cassola

- * 200 gr. d'oli;
- * 200 gr. de pèsols;
- * uns 100 gr. de quadrats de creïlla; (patata)
- * 400 gr. d'arròs; doble d'aigua; pebre-roig, safrà i sal.
- * 125 gr. de bacallà sec, lleugerament torrat a la flama; o desfet en miquetes i desespinat es fica en un recipient amb aigua del temps.
- * Tres alls o quatre, una cebeta tallada a quadrats, pebre-roig, safrà i sal, si en necessitara.

En una cassola d'obra o metàl·lica es posa a bullir la creïlla picolada a quadrats i els pèsols, amb una fulla de llorer (optatiu), amb aigua suficient per a la cocció posterior de l'arròs. En una paella de fregir, es posa l'oli, se sofrigen els alls tallats menuts, després la ceba; i, ja transparentant la ceba, s'afegeix el bacallà ben escorregut i se sofrig també, així com l'arròs que es posarà finalment, tot rebolicant el conjunt per mesclar-ho tot bé. El conjunt de la paella s'abocarà a la cassola, que haurem apartat, on restaren els quadrats de creïlla, els pèsols i l'aigua suficient per a la cocció doble que l'arròs. Es posa de nou la cassola al bull fins que el gra quede eixut--o melós--i sencer. Ω

Carns Sang en ceba

La sang sol vendre's als mercats i carnisseries ja bullida, i de bou (la de porc és consumeix amb la confecció de botifarres). Una quarta de quilo en serà prou per a 4 racions; i mig quilo de ceba picada, 100 gr. d'oli, sal, orenga i un fragment de vitet. Un all.

La sang se sofrig, a trossets quadrats; s'aparta en un plat, i en el mateix oli se sofrig un all a trossets i la ceba; als cinc o sis minuts s'afegeix el vitet i abans que la ceba estiga molt fregida s'incorpora la sang i uns polsims d'orenga. A foc molt moderat va pegant-se voltes al conjunt uns minuts fins que tot estiga ben mesclat i solsit, i es procura que no quede sec, sinó melós.

Peixos Anguiles

L'all-i-pebre

- * Un quilo o quilo i mig d'anguiles;
- * 250 gr d'oli;
- * una cabeceta d'all,
- * 100 o 150 gr de pinyons;
- * pebre-roig, sal, vitet (pebre coent) i aigua
- * una llesqueta de pa fregit

En una paella, l'oli ben calent, se sofrig una llesca prima de pa, que es trau ja ben fregida i es deixa a part; se sofrigen tot seguit els alls, sense pelar i amb un tall pel mig; un poc després estira la cullerada de pebre-roig, (es remena tot), i de pressa l'aigua--un mig litre--, una fulla de llorer, la sal i uns trossets de vitet, al gust. Després de bullir vuit o deu minuts, es posen les anguiles netes, (sense cap, desbudellades, rentades i trossejades) En un morter s'haurà preparat prèviament una salsa, matxucant amb el boix o picamà uns quatre alls pelats i crus, amb un poc de sal, els pinyons i el julivert ben tallats, tot i fent-ne una pasta; s'afegeix la llesca de pa fregit i es continua matxucant el conjunt fins aconseguir una mena de crema dura, la qual, aclarida amb unes cullerades de brou o d'aigua, s'escampa per damunt del bull de la paella, i es deixa coure tot fins que les anguiles estiguen cuites. El brou deu haver quedat reduït a una pura salsa no aigualosa. Pot servir-se en cassoles planes, d'obra, individuals (L'all-i-pebre és boníssim fet amb llucets; i no cal dir, amb llagostins)

Guisats Olla de magre al vi i la clementina

La fórmula és originària d'un punt entranyable de la nostra geografia de gran tradició gastronòmica: Castelló de la Plana.

En un perol capaç i que cloga molt bé, es posa, tot cru, un bon raig d'oli, tres quarts de quilo de xulles de porc i un altre tant de magre també de porc, en pèntols grossos; tres o quatre cebes tallades en quart, cinc o sis creïlles mitjanes i senceres; els alls solts i sense pelar de dues cabecetes, i unes tomaques no grans, madures, sense pelar, però punxades. Entremesclant-los amb aquests ingredients s'hauran afegit trossos de les pells de tres taronges clementines i unes rametes de timó. Finalment, es deu cobrir totalment el conjunt amb vi roig. L'olla, ben tapada, es posa al foc; un foc gens viu, perquè la cocció deu fer-se sense pressa, a pleret. Els foguers de carbó eren ideals per a aquestes coccions parsimoniosament substancials. Es vigilaran el foc i l'olla, destapant aquesta i remouent tot el cuinat suaument, per tal d'evitar que s'apegue i se socarre per la part inferior.

- * CREÏLLES = Patates
- * VITET = Pebre coent

Desembre

12 desembre. Verge de Guadalupe.	13 desembre. Sta Llúcia.	14 desembre. Sant Nicasí.	15 desembre. Sant Valerià.	16 desembre. Sant Adò.
17 desembre. Sant Llàtzer.	18 desembre. Verge de l' Esperança	19 desembre. Ssnt Nemesí.	20 desembre. Sant Domènec de Silos.	21 desembre. Sant Tomàs.
22 desembre. Sant Flavià.	23 desembre. Sta. Victòria.	24 desembre. Vigília de Nadal.	25 desembre Nativitat del Senyor.	26 desembre. Sant Esteve.

1.998

Refranyer

"Pel desembre, el vent fa tremolar el més valent".

"Ditxós el més, que entra amb llardons i surt amb torrons".

"El bon mariner, navega amb calor, que amb fred no".

"Per Nadal, cada ovella al seu corral".

Santa Llúcia

Santa Llúcia era filla de Siracusa, a l'illa de Sicília. El mateix que santa Àgata, per la qual tenia gran devoció: una cosa semblant als culers amb els seus ídols esportius, salvant les diferències, es clar. Santa Llúcia, sovint sentia la crida solidària i ho feia repartint son patrimoni entre els més necessitats. Els seu promès, tip d'aquell desgavell, va decidir denunciar-la com a cristiana. Per tal motiu, després de suportar els més horribles turments, va morir travessant-li la gola una espasa. Santa Llúcia es invocada per conservar la vista i evitar-li qualsevol mal. Per això, la tenien com a patrona tot un seguit de gremis els quals es valien de la visió per guanyar-se les garrofes: Cosidores, Modistes, Matalassers, Espardenyers, i així un llarg etc., en el qual no hi havia lloc per els "voiers".

Transcrit del Calendari de Joan Amades,
PER VICENÇ DE SON RAPINYA

L'ESTEL

INFORMA'T INFORMA'T INFORMA'T

PROU D'IMPOSTOS! ABUSIUS

- :- Prou de peatges a les autopistes!
- :- Prou a l'electricitat més cara d'Europa!
- :- Prou als telèfons més cars i dolents d'Europa!
- :- Prou a la vergonya de la RENFE!

PERQUÈ MADRID NO ES QUEDI AMB ELS NOSTRES DINERS

Als alumnes dels sofismes ateus (i II)

"Per a l'alemany, les representacions i les idees signifiquen més que tota la realitat. D'haver-hi dues portes, l'una que digués: "Entrada al cel" i l'altra: "Entrada a un curs de conferències sobre el cel", tots els alemanys se n'entrarien per la segona". "La definició no és mai un mitjà de coneixement veritable. Tota definició es troba emplaçada en un nivell irreal del pensament abstracte, mentre que la comprensió és experiència immediata d'una realitat".

(Keyserling, 1880-1942).

ELS MANAMENTS: Una societat sense llei és un caos, una anomia. Anirà, desvertebrada, de mal borràs. Ho veiem en el nacionalisme català progrè: cadascú campa per on vol i és, a més, el més sabut. Ço sí que és tota una teoria anarco-superrealista del Caos!

PRIMER MANAMENT: La disciplina i força rau a posar els manaments per damunt dels sentiments: La convivència és això. Estimar més Déu és avant posar els seus manaments, tant com puguem. Ell és un Déu personal i empíric (no pas del "Déu al cel i la merda a la terra"), qui respon les pregàries i ens dona força i tremp. Als saberuts no, perquè no solen **rebaixar-s'hi**.

La Bíblia expressa a muntó matisos dels que el Sr. Q. esmenta, cosa que sabria si s'hagués mirat tan sols el Nou Testament.

Molts ateus, agnòstics, anticristians, etc... hem **patit teofanies**, com St. Pau al camí de Domàs: crides de Déu. Ço ha passat arreu i sempre, com podem veure a l'extensa col·lecció -en un català bellíssim- *Classics del cristianisme*. Milions de casos de tota mena.

Pascal no proposà mai cap *loteria de Déu*, car on creu en Déu quan hi ha alguna misericòrdia humana al gairó. Els autosuficients i egòlatres ja tenen déu propi: **ells**, i no poden creure en Déu, com a molt, simular-ho, com els tartufs, polítics i algun *telepredicador*, fins i tot. Déu no pot donar el cel a *tothom en massa* car n'hi ha de psicòpates, de gasius, de gens generosos, de tedfobs etc... i fos una tabarra de passar una eternitat amb genteta així que allò que desitgen és l'infernolipista (*amb Marilyn, Mao...i Franco!*) Déu ens feu lliures i n'hi ha

que prefereixen l'infern sense Déu que Cel **amb**. No fan bondat, ai, dolor, però els hem de respectar llur llibertat.

PROVA 1ª: La matèria, hem dit, és bona. Diferent i supeditada, però en cap manera maligna, altrament. El pensament bíblic, junyeix sempre esperit i matèria, fe, societat, història i política, en un tot intel·ligent i interrelacionat. Gandhi en parlava. La Bíblia és polièdrica, rica, els **toscós** ni sa l'imaginem, no hi entenen un borrall perquè ni es molesten. Sols volen assassinar Déu, quina follia!

PROVA 2ª: Déu és increat, infinit com els nombres. És contradictori que un gat *entengui* millor les pedres que les persones? Déu pot ser contactat en ser cercat de cor. Amb arguments mecanicistes, impossible. "Tenir idees és la manera de no saber res, de no adonar-se de res. Les idees són llast, equipatges molests que ens impedeixen avançar de pressa. Un home obert de mollera, se'n riu, de les idees. En té prou sabent guaitar i copsar les coses, Les idees atranquen el cervell i priven de pensar" (G. Duhamel).

PROVA 3ª: Déu, a la Bíblia, sols promet misericòrdia als **miseri-cordiosos**. Podem suposar que els animals no hi entren pas: A Gènesi Déu crida l'home a governar-los i tenir-ne cura, com a ésser **superior**. Creure que l'home és tan animal com els animals, és una bestiesa, com ho demostra el fet que, tot complint (potser abusivament) el manament de Déu, avui l'home **controla** totalment totes les altres espècies. Bíblicament, l'home és fet a imatge de Déu (és, com Ell, **creador**), els animals no.

Prova 4ª: Caòtic pot semblar-nos qualsevol fet que no compremem; Per complex, manca d'informació, de capacitat i simplement d'interès... Però és anticientífic d'afirmar que allò que ens **sembla** caòtic ho sia **segur**. La casualitat no existeix pas.

PROVA 5ª: Llegi-la (*L'ESTEL*, 1-9-98, pag. 11) i veureu: és totalment intel·ligible.

PROVA 6ª: La ciència o és empírica o no és res. Rebuig totalment la metafísica escolàstica que el Sr. Q. pren sempre com a model. Aquesta metafísica és sols un deca-

dent i pobríssim producte medieval de l'època més fosca de la Cristiandat. Déu és empíric, no pas metafísic. Un déu inconnectable, *absconditus*, fos massa insolidari. Per ço s'encarnà i morí en la creu per una conxorxa entre l'Imperi i la cultueta beata col·laboracionista. Per fer-se entendre. Ara bé, els orgullosos no voldran mai entendre aquest Déu **humil**. Moltíssima gent no s'interessa per Déu, els repel·leix tan sols la idea d'un Ésser que pugui jutjar-los, el veuen tirà i enemic per a llurs vergonyes, etc... O sia: han menester de negar-lo: no se l'estimen, absurdament.

Déu sí pot ser conegut: Molta gent l'hem conegut i hi mantenim una relació personal, de diàleg: parlem amb pregària i fets, ens parla per la Bíblia i les realitats. Ell és un pare amorós que ens dona **esperit** de goig, pau, etc... Les enquestes sociològiques certifiquen, a més, i a bastament, que els creients tenim hàbits vitals més sans, som més optimistes, emmalaltim menys, i morim més tard que no els descreguts. Fets hi compten!

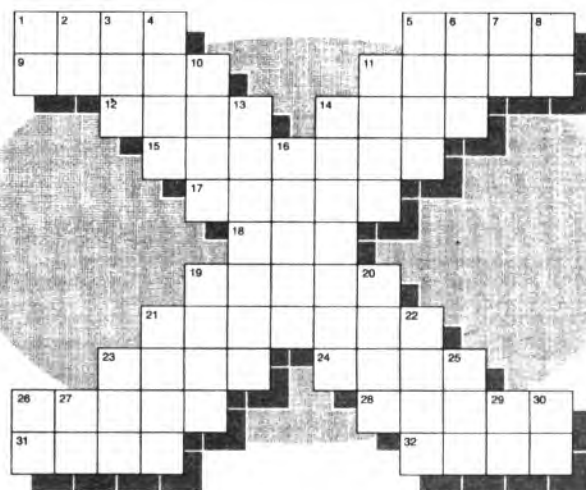
No pas tot és observable amb els nostres ulls: l'electricitat, les remotes galàxies, els neutrons, l'amor, els desigs o sentiments, el nombre infinit, etc... no són visibles ni amb els potents telescopis. Tanmateix sabem que existeixen per experiència (subjectiva), per ciència o per matemàtiques. La Física no s'ocupa de l'existència de Déu car de cap manera podria mesurar allò insondable i infinit: li manquen les eines, que haurien de ser perfectes i infinites (segons l'**essència** del Déu a mesurar). És a dir, de nou la megalomania de voler desban-car Déu de la seva divinitat, de voler ser com Déu (allò que provocà la caiguda de l'ensuperbit llucifer).

Hi ha una via empírica, molt transitada, per arribar a Déu (Jesucrist, pregària, Bíblia). La guia (via) intel·lectual és la Bíblia, la guia del Fabricant. Qui no ho ha tastat és perquè no li dona la gana, li fa basarda vital o intel·lectual, es troba presoner dels propis desoris, etc. Llavors, renegarà quan voldrà. Però no és troba autoritzat a negar el que molts altres sí que hem **experimentat, comprovat i viscut** diàriament sense cap objecció a la Ver-

PASSATEMPS

HORIZONTALS:

1. El central és a Manhattan. 5. Organ molt femení. 9. N'hi ha que sempre el duen a la mà i reben moltes garrotades. 11. Jo no sé com definir-la i te n'acabo de posar una. 12. Figura de nota musical. 14. Sempre és un perill. 15. És negre però ningú no el discrimina. 17. Solució de triòxid de sofre SO₃ en àcid sulfúric SO₃H₂. 18. Aire que ens arriba de les Illes Britàniques. 19. Prefix nou. 21. Allò que fem en una caixa. 23. No li fa res conviure amb un ós. 24. Esport d'hivern. 26. Un quilòmetre i mig, més o menys. 28. Les de l'Eixample barceloní tenen xamfrans. 31. Instrument per a actors còmics muts. 32. Escorcolla amb la mirada.

VERTICALS:

1. Mig plat. 2. Alumini. 3. Tres que rifen. 4. Malaltia de la laringe o de la tràquea. 5. De l'ós. 6. Ens ajuda a jugar al billar. 7. Existeix. 8. Nota retardada. 10. Institut de Secundària Especialment Obligatòria. 11. Una pel·lícula. 13. Successora de Barcelona en el tema olímpic. 14. Municipi de l'Alt Camp. 16. Senyora coronada. 19. Corbes perillosos. 20. Un diari de Barcelona. 21. Un riu castellà. 22. Una vivenda glaçada. 23. L'OAP en versió hispano-francesa. 25. Ni tu ni jo deixàrem quasi tota la pell. 26. La meva. 27. Iridi. 29. Article del cel. 30. Societat Astronòmica.

L'any mil noucents trenta sis (II)

Escandell

Després de llarga contesa,
Des Moviment Nacional,
Molt va manca a la venda,
Tot aliment principal.
Mancava feina i menjar,
S'afavorí als mandataris,
Molts d'honrats varen canviar,

I se feren mercenaris.

El treballador amb infants,
Va passar gros captiveri,
Ni menjar, ni feina els grans.
Hi havia gran miseri.
Els al·lots de curta edat,
Qui podia, los llogava,
Per molta necessitat,
Cercà, qui els alimentava.

Vivíem règim estricte,
Privats de molts al·licients,
El qui era comunista,
Era cercat pels dolents.
S'admira sa democràcia,
Discutida pels partits,
Tots exposen sa eficàcia,
Del país ser ben servits.

El viure en pau i justícia,
Enalteix als bons humans,
S'injustícia, és malícia,
Indigna dels cristians.
La consciència tranquil·la,
És tresor privilegiat,
Si una vida s'aniquila,
L'assassí bé, se perfila,
Directa a ser condemnat. Ω

itat. En som més, però, sobretot, qui **no recerca** sols pot quedar com a ignorant en la matèria, i no té dret a esmenar la plana als **investigadors**.

I és que els **blavers** no tenen dret a dir res en Filologia Romànica car, quasi sempre, llur **blau** és

sols una idolatria a la ignorància voluntària (i glorificada per ells). Qui no s'ho ha estudiat, millor que calli.

"Benaürats els de cor pur, perquè ells veuran Déu". (Sermó de la Muntanya). Ω

Ricard Colom

SOLUCIONS

I d'això, ja fa cent anys

PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

Espanya ho ha demostrat
En lo que convé s'afica,
Per això li daren pica,
Durant el llarg temps passat.
Va perdre ella, es combat,
Amb Cuba i Filipines,
Allà deixa moltes vides,
I és vaixell enfonsat.

Va anar fent sa retirada,
Del terreny que ell perdré.
Cap a Espanya se'n vengué,
Després de s'escalabrada.
Amb molta de gent tarada,
Que la varen assistir
Sense hospitals tenir
Sota els porxos s'els curava.

Mes de cinc-cents anys passà,
Espanya sense hospitals,
Els més grossos capitals,
Per esglésies se va emprà.
Això se pot comprovar,
A dins sa nostra Ciutat,
Un n'hi ha d'assenyalat
Per vint esglésies que hi ha.

Cap valor se va donar,
A sa gent treballadora,
S'havia agafat sa norma,

Servia per treballar.
Moltes parets aixecà,
Mes de cent metres d'altura,
Pujant sa peça feixuga,
Que dos havien d'estirar.

Llentia, aquell treball,
En aquell temps se diria,
Es mig cos, ensenyaria,
Per tirar corda, en desmai.
Molts caigueren per avall,
Marejats, o perden força,
A l'empresa res l'importa,
Ritme no s'aturà mai.

De gent molta ne sobrava,
Jove per explotar-lo,
En aquell temps no hi va haver,
Ningú que l'assegurava.
Se matava i s'enterrava,
No existia sentiment,
Només sa més propi gent,
Sa pena li demostrava.

Així va funcionar,
Sa nostra societat,
Dins un ordre depravat
ningú el pobre defensà.
Va néixer per treballar
Això fou sa missió,

De sa missa i és sermó
A ell se va obligà.

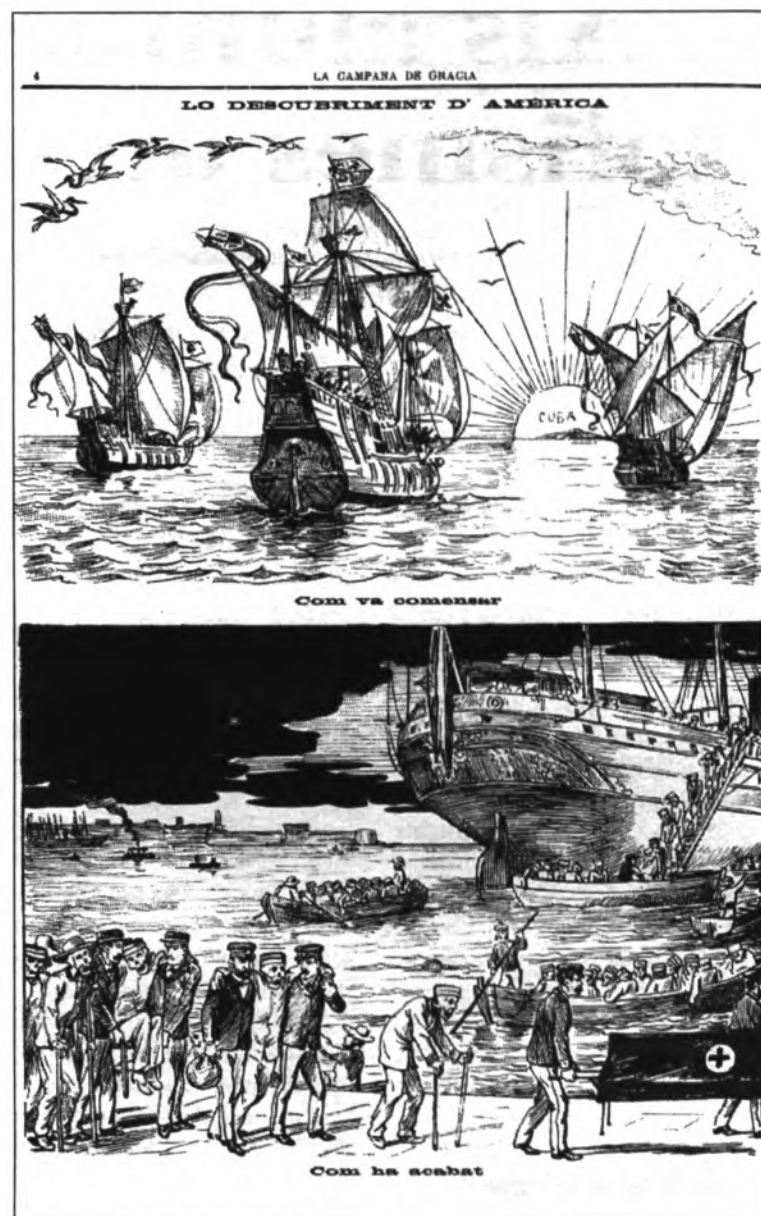
I malgrat los entrebancs,
Causats a dins sa nació,
Polítics i religió,
Sempre foren bons companys.
Sa varen donar ses mans,
Se feren molts de favors,
Amb unes obres majors,
Guarnides totes de sants.

Aquelles obres gegantes,
Han quedades des usades,
Moltes de elles tancades,
Oblidats els seus encants.
Algunes van restaurar,
Per conservar son caràcter,
Allà molts milions s'hi gasta,
No amb el ritme d'abans.

El poc valor que tingué,
Tot aquell treballador,
S'ha donat altre color,
És el color vertader.
Un ha sortit enginyer,
Sa cultura ha progressat,
Sa nació ha avançat
Ara se pot viure bé.

Personal que abans s'emprava,
Aixecant ses catedrals,
Monestirs i a cabisbals,
S'idea s'ha canviada.
Ara s'ha creat sa granja,
Hotels pel bon viure - hi,
Sa terra és un jardí,
Que se'n conta alabança.

Dins Mallorca va sobrant
Molta matèria per viure,
Sa té per nació molt rica,
Això se va demostrant.
Als veïnats anam ajudant,
Principalment dins Amèrica,
El tifó tot dugué a perdre,

Allà de tot traginam.

De veritat bé sabeu,
Lo que se va enviant,
Avions van arribant
I vaixells a tot arreu.
En ajudar, molt se creu,
A dins el nostre redol,
Enviar menjar i llençol,
No el senyal de la creu.

Sa ciència ha desbancat,
La divina providència,
D'això se té evidència,

Perquè se té demostrat,
El benestar ha arribat,
Per sa gent més oprimida,
Avui se sent protegida,
Sa fam per ell ha acabat.

Sa gent pobre ha romput
Cadena que el subjectava,
El senyor l'esclavitzava,
De un mode ben injust.
Ara alena ben a gust,
Disposa de llibertat,
Un gran progrés s'ha creat,
Per a baix i per amunt. Ω

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....

Adreça.....

C.P.....

Població.....

C.I.F. .... Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.500 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....

Adreça.....

Núm. entitat.....Núm. sucursal.....

Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**

Glosa a Miquel Segura Aguiló

PER GUILLEM CRESPI CREMAT

Hola Miquelet: Havent llegit amb un poc de retard els quatre mots de la veritat que te va envergar en Lluís Cerdó referent a la teva biografia política i periodística, m'he decidit ampliar-la amb aquests quatre gloses:

Tu eres Autonomista,
Te feres de l'UCD,
Ara ja ets del PP
O més bé Estarasista,
Te feries comunista,
Si podies xuclar bé.
La teva biografia,
La coneix tota Mallorca,
La veu no em tornarà eixorca,

Te diré amb tota la força,
Que dus molta grosseria.
Que en direm de dins sa Pobra,
Enlloc te pots acostar,
Tampoc pots amistançar,
T'ho dic per partida doble,
Jo te faig aquesta cobla,
Per las pedrades tornar. Ω